

ETUNIMIEN HERÄTTÄMÄT MIELIKUVAT

Saara Pirkola
Pro Gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopisto
Kielten laitos
Suomen kieli
Kesäkuu 2012

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen	Laitos – Department Kielten laitos
Tekijä – Author Saara Pirkola	
Työn nimi – Title Etunimien herättämät mielikuvat	
Oppiaine – Subject Suomen kieli	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year Toukokuu 2012	Sivumäärä – Number of pages 68 sivua liitteineen
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tutkimus käsittelee etunimien herättämiä mielikuvia. Etunimet ovat merkittävä osa arkielämää, kulttuuria ja sosiaalista maailmaa. Niihin liittyviä mielikuvia ei ole kuitenkaan Suomessa vielä juuri tutkittu, joten tilaa tutkimukselle on. Tutkimuksessa tarkastellaan sitä, millaisia mielikuvia etunimiin liittyy, ovatko mielikuvat enemmän yksityisiä vai yhteisiä ja mistä ne johtuvat.</p> <p>Tutkimus on osa nimistöntutkimuksen ja etunimien tutkimuksen kenttää. Aihetta lähestytään kuitenkin hieman aiemmasta poikkeavalla tavalla, kansanlingvistisestä näkökulmasta kyselemällä ei-kielitetilijöiltä heidän käsityksiään etunimistä. Tutkimuksen aineisto koostuu 50:stä kyselylomakkeesta. Kyselylomake sisälsi 11 eri adjektiivia: <i>kaunis, ruma, hauska, ärsyttävä, maalainen, kaupunkilainen, suomalainen, kansainvälinen, ajaton, muodikas ja vanhentunut</i>. Vastaajien tehtävänä oli liittää näihin adjektiiveihin niistä ensimmäisenä mieleen tuleva naisennimi ja miehennimi. Lisäksi lomakkeessa kysyttiin vastausten perusteluja.</p> <p>'Mielikuva'-käsitettä on käytetty monella eri alalla. Nimistöntutkija Eero Kiviniemi käyttää mielikuvasta termiä 'sivumielle' ja jakaa sivumielleet kielensisäisiin ja kielenulkoisiin. Tutkimuksessa tarkastellaankin sitä, perustuvatko etunimiin liittyvät mielikuvat kielensisäisiin vai kielenulkoisiin seikkoihin.</p> <p>Tutkimus osoitti, että etunimiin liittyvillä mielikuvilla on osittain yhtenäinen pohja, joka perustuu kielenulkoisten tekijöiden vahvaan vaikutukseen ja siihen, että nimet ovat osa kulttuuria ja sosiaalista yhteisöä. Kielenulkoisista tekijöistä mielikuvuihin vaikuttaa vahvasti etunimien ajallinen suosionvaihtelu: miellyttävänä pidetään usein sellaisia nimiä, jotka ovat olleet viime aikoina suosittuja, esimerkiksi <i>Onnia</i>. Lisäksi vaikuttavat erilaiset esikuvat, jotka voivat olla joko osa vastaajien henkilökohtaisia kokemuksia tai osa yhteistä, jaettua kulttuuria. Mielikuvuihin vaikuttavat kuitenkin myös kielensisäiset tekijät, äänne- ja tavarakenne sekä nimien yleiskieliset ja slangimerkitykset. Esimerkiksi <i>Yrjöä</i> voidaan pitää epämiellyttävänä sen slangimerkityksen vuoksi. Lisäksi vaikutusta näyttäisi olevan myös vastaajien sosiolingvistisellä taustalla: esimerkiksi naiset ja miehet suhtautuvat etunimiin hieman eri tavalla, sillä naiset kiinnittävät miehiä enemmän huomiota nykyisiin muotiniimiin.</p>	
Asiasanat – Keywords nimistöntutkimus, henkilönnimet, etunimet, mielikuvat, asenteet, kansanlingvistiikka	
Säilytyspaikka – Depository Fennicum	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkimuksen taustaa.....	1
1.2. Tutkimustehtävä ja aineisto	3
2. TEORIATAUSTA	6
2.1. Nimen määritelmä, funktiot ja alkuperä.....	6
2.2. Onko nimellä merkitys?.....	8
2.3. Mielikuva.....	9
3. NIMET JA ADJEKTIIVIT.....	13
3.1. Kauniit ja rumat nimet.....	13
3.2. Hauskat ja ärsyttävät nimet.....	15
3.3. Maalaiset ja kaupunkilaiset nimet.....	18
3.4. Suomalaiset ja kansainväliset nimet.....	20
3.5. Ajattomat, muodikkaat ja vanhentuneet nimet	22
3.6. Mielikuvien yhtenäisyys.....	25
3.7. Aineistossa esiintyneet nimet ja niihin liittyvät mielikuvat.....	26
4. KIELENSISÄISTEN TEKIJÖIDEN VAIKUTUS.....	33
4.1. Äänne- ja tavorakenne.....	33
4.1.1. Äänneasu.....	33
4.1.2. Vierasperäiset äänteet	36
4.1.3. Nimen lyhyys ja pituus	36
4.1.4. Tavorakenne.....	38
4.2. Yleiskieliset merkitykset	38
5. KIELENULKOISTEN TEKIJÖIDEN VAIKUTUS	43
5.1. Esikuvat	43
5.2. Ajallinen vaihtelu.....	49
5.3. Muita kielenulkoisia tekijöitä	57
5.4. Vastaajien sosiolingvistinen tausta.....	59
6. PÄÄTÄNTÖ.....	63
Lähteet.....	65
Liitteet	67
Liite 1. Kyselylomake	67

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen taustaa

Erilaiset nimet ovat jatkuvasti läsnä arkielämässämme. On vaikeaa kuvitella elämää ilman omaa nimeä; nimi on tavallaan yksilöllisyytemme takeena kielen tasolla (Kiviniemi 1982: 9). Nimi liittyykin vahvasti identiteettiin (Ainiala ym. 2008: 16, 162). Joskus nimen ja nimenkantajan välinen ero ei edes ole kovin selvä: jokin nimi voi leimautua tietynlaiseksi nimenkantajan perusteella (Kiviniemi 1982: 13). Meillä on paljon käsityksiä etunimistä juuri niiden kantajien kautta, mutta toisaalta nämä käsitykset myös vaikuttavat mielikuviiimme tietynnimisistä ihmisistä. Tässä tutkimuksessa pyrin kartoittamaan sitä, millaisia mielikuvia nimiin liittyy ja mistä nämä mielikuvat johtuvat – ovatko ne seurausta nimenkantajista, ympäröivästä kulttuurista, nimen sisältämistä kielellisistä piirteistä vai jostain muusta?

Nimien tärkeys ja merkityksellisyys näkyy kulttuurissamme monella eri tavalla. Esimerkiksi vanhemmat valitsevat nimet lapsilleen usein varsin huolellisesti ja monin eri perustein; ei ole yhdentekevää, miten lapsi nimetään (Lampinen 2001: 4). Nimistöntutkija Eero Kiviniemen (1982: 129–171) mukaan nimeämisperusteina voivat olla esimerkiksi erilaiset esikuvat, nimen sisältö, omat mieltymykset tai käytännölliset näkökohdat. Nimeämisperusteiden runsaus kertoo paitsi nimien tärkeydestä myös siitä, millaisia monia eri näkökulmia nimiin liittyy. Vaikka nimi onkin aina osa kielijärjestelmää, se on myös vahvasti kytköksissä ympäröivään kulttuuriin ja sosiaaliseen yhteisöön, itse asiassa osa sitä (Ainiala ym. 2008: 15).

Nimien merkityksellisyydestä kertoo myös niiden suuri rooli kaunokirjallisuudessa: kirjailijat valitsevat käyttämänsä nimet usein hyvin huolellisesti ja ilmaisevat niillä muun muassa nimenkantajan ominaisuuksia, luonteenpiirteitä, käyttäytymistä tai sosiaalisia rooleja (Ainiala ym. 2008: 335–336). Nimi ei siis kaunokirjallisuudessakaan pelkästään identifioi, yksilöi, vaan herättää erilaisia mielikuvia esimerkiksi henkilön sosiaalisesta asemasta, ulkoisista ominaisuuksista tai persoonallisuudesta (Korpimäki 2010: 80, 93). Esimerkiksi konventionaalisilla, todellisesta maailmasta tutuilla nimillä kirjoittaja voi ilmaista tiettyä aikaa, paikkaa tai hahmon asemaa ja herättää muunkinlaisia assosiaatioita (Pernu 2010: 21).

Koska nimet ovat osa kulttuuria, ne ovat kiinnostaneet monenkin eri tieteenalan edustajia, esimerkiksi historioitsijoita tai maantieteilijöitä (Ainiala ym. 2008: 15). Varsinaista nimiin keskittyvää kielitieteellistä tutkimusta kutsutaan kuitenkin nimistöntutkimukseksi. Se on saa-

nut alkunsa paikannimien tutkimuksesta, kun 1800-luvun loppupuolella alettiin kiinnostua nimenomaan paikannimien merkityksestä ja keruusta (Nissilä 1962: 12). Paikannimien lisäksi Suomessa on perinteisesti tutkittu lähinnä henkilönnimiä, mutta nykyään on siirrytty enenevässä määrin tutkimaan nimistöä entistä monipuolisemmin; esimerkiksi kaupallinen nimistö tai edellä mainittu kirjallisuuden nimistö ovat olleet tutkimusten kohteina (Ainiala ym. 2008: 60).

Tässä tutkimuksessa keskityn tarkastelemaan henkilönnimiä ja niistä ainoastaan etunimiä. Etunimistä on Suomessa tehty monenlaista tutkimusta: on tutkittu esimerkiksi nimenantoperusteita, appellatiivisia etunimiä ja suosionvaihteluita. Oma tutkimukseni käsittelee etunimiä niihin liitettyjen mielikuvien näkökulmasta. Tällaista tutkimusta ei ole Suomessa perinteisesti tehty. Kansanlingvistinen tutkimus, jossa aineisto on kerätty kyselemällä eilingvisteiltä heidän käsityksiään kielestä, on tähän mennessä Suomessa kohdistunut lähinnä murteisiin (Palander 2007: 11), eikä sitä ole juurikaan sovellettu nimistöntutkimukseen. Sitä paitsi kansanlingvistinen tutkimus on yleensä keskittynyt mielikuvien sijasta kielellisiin asenteisiin (Mielikäinen–Palander 2002: 86).

Etunimiin liittyvistä mielikuvista, asenteista tai käsityksistä on kuitenkin aivan viime vuosina tehty joitakin opinnäytteitä: aihetta ovat pro gradu -töissään tutkineet Jaana Heinonen (2008), Saija Järvimäki (2008) ja Heli Roos (2009). Tutkimukset perustuvat kansanlingvistiiseen tapaan kysellä maallikoilta heidän käsityksiään kielestä, tässä tapauksessa nimistä, kyselylomakkeiden avulla. Kyselyt kuitenkin eroavat toisistaan: Heinosen (2008) kyselylomakkeessa on 50 etunimi ja sukunimi -yhdistelmää, joihin vastaajien on ollut tarkoitus liittää nimenkantajan ikään, asuinpaikkaan ja koulutustasoon liittyviä mielikuvia ja muita mahdollisia stereotypioita. Järvimäen (2008) tutkimuksessa lomakkeeseen on laadittu joukko valmiita sanallisia kuvailuja (esimerkiksi *vaaleatukkainen, äidillinen, iloinen nainen*), joihin vastaajien on ollut tarkoitus yhdistää mielestään niihin sopivat nimet. Järvimäen lomakkeessa on myös joukko valmiiksi valittuja nimiä (esimerkiksi *Jari, Aleks* ja *Mervi*), joihin vastaajat ovat yhdistäneet valmiiksi annettuja adjektiiveja (esimerkiksi *ujo, kateellinen, tummatukkainen*). Roosin (2009) kyselylomakkeessa on kaksi avointa kysymystä, joissa pohditaan oman lapsen nimeä, ja lisäksi valmiiksi valittuja nimiä, joihin vastaajat ovat liittäneet mieleen tulevia adjektiiveja. Lisäksi Roosin lomakkeessa on nimilista, josta vastaajat ovat valinneet miellyttävimmät ja epämiellyttävimmät nimet. Aihetta on siis voitu lähestyä hyvin monella eri tavalla.

Tutkimusten tulokset ovat samansuuntaiset. Järvimäki (2008: 62) päätyy siihen tulokseen, että nimiin yhdistyvillä mielikuvilla on pääasiassa kielenulkoinen perusta: ne pohjautuvat nimimuotiin ja nimenkantajiin. Myös Roosin (2009: 119–120) mukaan mielikuvat perus-

tuvat suurimmaksi osaksi kielenulkoisiin seikkoihin. Heinosen mukaan ikään liittyvät assosiaatiot ovat suhteellisen samansuuntaisia ja syntyvät aina siinä yhteisössä, jossa nimiä käytetään, kun taas asuinpaikkaan liittyvät assosiaatiot ovat hieman hajanaisempia. Muut stereotyyppiat taas perustuvat pitkälti erilaisiin esikuviin, esimerkiksi henkilön itse tuntemiin ihmisiin, julkisuuden henkilöihin tai fiktiivisiin hahmoihin, mutta myös äänteellisiin tai semanttisiin seikkoihin, esimerkiksi nimen vierasperäisyyteen. (Heinonen 2008: 114–116.)

1.2. Tutkimustehtävä ja aineisto

Tutkimuksessani tarkastelen sitä, millaisia mielikuvia erilaiset suomalaiset etunimet herättävät. Pyrin selvittämään myös mielikuvien perusteita: johtuvatko mielikuvat itse kielestä vai kenties kielen ulkopuolella olevasta kulttuurista ja sosiaalisesta yhteisöstä? Entä miten sukupuoli, ikä ja ammattitausta sosiolingvivistisinä muuttujina vaikuttavat ihmisten mielikuviin etunimistä: eroavatko esimerkiksi naisten ja miesten käsitykset toisistaan? Mielikuvat ovat tietenkin monesti varsin subjektiivisia eivätkä välttämättä lainkaan samansuuntaisia. Pyrinkin selvittämään myös sitä, onko mielikuvilla yhteistä pohjaa ja mistä mahdollinen yhtenäisyys johtuu.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

- Millaisia mielikuvia suomalaisilla on suomalaisista etunimistä?
- Ovatko mielikuvat enemmän yksityisiä vai yhteisiä?
- Mitkä tekijät vaikuttavat näihin mielikuviin? Mistä ne johtuvat?

Tarkastelen mielikuvia itse keräämäni kyselyaineiston avulla. Laadin kyselylomakkeen (liite 1), johon valitsin yksitoista eri adjektiivia. Otin mukaan adjektiiveja, jotka voidaan käsitellä vastakohtapareiksi: *kaunis* ja *ruma*, *hauska* ja *ärsyttävä*, *maalainen* ja *kaupunkilainen*, *suomalainen* ja *kansainvälinen* sekä *ajaton*, *muodikas* ja *vanhentunut*. Lomakkeessa adjektiivit olivat kuitenkin satunnaisessa järjestyksessä. Vastaajien tehtävänä oli kirjoittaa kunkin adjektiivin kohdalle se naisennimi ja se miehennimi, joka kyseisestä sanasta tuli ensimmäisenä mieleen. Lisäksi lomakkeessa oli erikseen tilaa perusteluille. Aivan kaikkiin kysymyksiin ei ollut vastattu, mikä oli odotuksenmukaista. Varsinkaan perusteluja kaikki eivät olleet lomakkeisiin kirjoittaneet. Toisaalta kaikkien kyselylomakkeessa mukana olleiden kohtien vas-

tausprosentti oli paljon suurempi kuin olin etukäteen oletanut: jokaiseen kohtaan oli aina vastannut vähintään 45 vastaajaa eli 90 % vastaajista.

Vastaajille jakamassani kyselylomakkeessa en siis lähestynyt mielikuvia itse nimien, vaan niiden kuvailuun sopivien adjektiivien kautta. En tahtonut valita kyselylomakkeeseen etukäteen tiettyjä etunimiä, koska katsoin, että omat mielikuvani, asenteeni ja käsitykseni olisivat vaikuttaneet liikaa nimien valintaan ja tätä kautta tutkimustuloksiin, vaikka olisinkin yrittänyt ottaa lomakkeeseen mukaan mahdollisimman erilaisia, eri tavalla edustavia nimiä. Näkökulmakin olisi ollut hieman erilainen: tutkimus olisi käsitellyt pikemminkin vain tiettyihin etunimiin liittyviä mielikuvia kuin mielikuvia kokonaisuudessaan. Kun liikkeelle lähdetään nimien sijaan yleisluontoisemmista adjektiiveista, tutkimus pystyy mielestäni keskittymään siihen, mitä aineistosta todella nousee esille.

Kyselylomakkeeseen mukaan otettujen adjektiivien valinnassakin on tietysti haasteensa. Pysin ottamaan mukaan sellaisia sanoja, jotka sopivat luonteeltaan hyvin etunimien kuvailuun. Niissä on sekä kielensisäinen että kielenulkoisen ulottuvuutensa: jotkut niistä kytkeytyvät pitkälti kieleen itseensä (esimerkiksi *kaunis*), ja toisiin taas liittyy vahvasti kielenulkoisen maailma (esimerkiksi *muodikas*). Listalla on niin kielteisiä, myönteisiä kuin neutraalejakin adjektiiveja, jolloin esiin tulevat myös mahdolliset asenteet. Sociolinguistisessä tutkimuksessa on huomattu, että asennetutkimuksessa nousee usein esille toisaalta hyvän ja huonon kielen, toisaalta taas kaupunkilaisuuden ja maalaisuuden vastakohtaisuus. Esimerkiksi alueellisiin murrepiirteisiin suhtaudutaan tietyllä tavalla usein juuri siksi, koska piirre käsitetään maalaisiksi. (Paunonen 1982: 47.) Vastakohtaisuuksien ja varsinkin juuri *maalaisen* ja *kaupunkilaisen* mukaan ottaminen tutkimukseen tukee sen läheisyyttä vastaavanlaisiin murteisiin liittyviin tutkimuksiin.

Keräsin aineiston oman sosiaalisen verkostoni kautta jakamalla kyselylomakkeita osaksi paperiversiona, osaksi sähköpostitse. Tällä tavalla oli mahdollista tavoittaa edustava joukko erilaisia vastaajia, joilla oli erilaiset koulutustaustat. Suurinta osaa vastaajista en tavannut henkilökohtaisesti, ja yhdellekään en antanut suullista ohjeistusta lomakkeen täyttämiseen. Vastaajilla oli siis käytössään samanlaiset etukäteistiedot, jolloin vastaamistilanteista tuli mahdollisimman samankaltaiset. Varmuutta siitä, kuinka tosissaan kyselyyn on vastattu tai ovatko jotkut täyttäneet lomakkeita yhdessä, ei kuitenkaan ole, sillä näitä seikkoja olisi ollut mahdotonta kontrolloida valitsemassani keruutavassa.

Aineisto koostuu 50 kyselylomakkeesta, ja se on kerätty joulukuussa 2009, tammikuussa 2010 ja keväällä 2011. Alkuperäinen aineisto, jonka keräsin joulukuun 2009 ja tammikuun 2010 aikana kandidaatintutkielmaani varten, koostui 26:sta naisen ja 13:sta miehen vastauk-

sesta. Koska yksi tämän tutkimuksen näkökulmista on mahdollisissa sukupuolten välisissä eroissa, tahdoin tasoittaa sukupuolijakaumaa, ja siksi täydensinkin alkuperäistä aineistoani keräämällä kevään 2011 aikana kymmenen miesten vastausta lisää. Lopullinen aineisto koostuu 24:sta miesten vastauksesta ja 26:sta naisten vastauksesta.

Kaikki 50 vastaajaa olivat vastaamishetkellä 18–31-vuotiaita, eli he olivat syntyneet vuosien 1980 ja 1992 välillä. Rajasin vastaajajoukon iän etukäteen, jotta tutkimustulokset eivät hajoaisi liikaa. Ikä voi nimittäin vaikuttaa ihmisten mielikuviin etunimistä merkittävästi, koska nimien suosio vaihtelee ajallisesti ja eri-ikäisten ihmisten elinaikana ovat olleet suosittuja erilaiset nimet (Kiviniemi 2006: 168). Oli siis tarkoituksenmukaista ottaa tutkimukseen mukaan juuri tietynikäisiä vastaajia. Kyselyyn vastanneet miehet ovat hieman naisia vanhempia, sillä miesten keskimääräinen ikä on 23,5 vuotta ja naisten keskimääräinen ikä 21 vuotta.

Vastaajien joukossa on eri tavoin kouluttautuneita ihmisiä: 25:lla on korkeakoulutausta ja 25:lla ei. Joillakin vastaajilla on taustallaan useita eri aloja. Suurin osa oli vastaamishetkellä opiskelijoita: 23 vastaajaa opiskeli korkeakoulussa, 12 toisen asteen oppilaitoksessa ja yksi lukiossa. 14 vastaajaa ei vastaamishetkellä opiskellut, vaan kävi töissä tai oli työttömänä.

Analyysissa viittaan naisvastaajiin kirjaimella *n* ja miesvastaajiin kirjaimella *m*. Vastaajan iän olen liittänyt kirjaimen perään. Esimerkiksi *n21* viittaa naispuoliseen 21-vuotiaaseen vastaajaan, mutta ei välttämättä tiettyyn yksilöön, jos tutkimukseen on vastannut useita 21-vuotiaita naisia. Nämä vastaajiin viittaavat lyhenteet on liitetty tekstissä esiintyvien esimerkkien perään sulkeisiin. Esimerkkeinä käytän niitä perusteluita, joita vastaajat ovat lomakkeisiin kirjoittaneet. Esimerkkien alkuun hakasulkeisiin olen sijoittanut ne nimet ja adjektiivit, joihin kyseinen esimerkki viittaa, esimerkiksi [Anna, kaunis]. Joskus sama esimerkki saattaa liittyä yhtä aikaa sekä adjektiivin yhteydessä mainittuun miehennimeen että naisennimeen, koska kyselylomakkeessa (ks. liite 1) ei ollut adjektiivien yhteydessä erikseen tilaa naisennimiin ja miehennimiin viittaaville perusteluille.

Aineistoa analysoin osaksi kvantitatiivisesti, osaksi kvalitatiivisesti. Teen joitakin laskelmia esimerkiksi siitä, kuinka suuressa osassa nimiä esiintyy tiettyjä äänneitä. Pääpaino on kuitenkin kvalitatiivisessa analyysissa, ilmiöiden välisten suhteiden, syiden ja seurausten selvittämisessä.

2. TEORIATAUSTA

2.1. Nimen määritelmä, funktiot ja alkuperä

Kielitoimiston sanakirjan mukaan *nimi* on ”sana t. sanaliitto, joka viittaa jhk henkilöön, olioon, esineeseen, asiaan tms. yksilönä t. lajinsa edustajana” (KS s.v. *nimi*). Sanalle *nimi* voidaan siis määrittää kaksi päämerkitystä: *erisnimi* eli *propri* viittaa yhteen tiettyyn yksilöön ja *yleisnimi* eli *appellatiivi* puolestaan asioihin lajinsa edustajina. Nimistöntutkimuksessa *nimellä* viitataan aina erisnimeen, kun taas yleisnimestä käytetään sanaa *nimitys*. (Ainiala ym. 2008: 12.)

Nimiä on monenlaisia: nimistöntutkimuksessa ne voidaan jakaa paikannimiin, henkilönnimiin, eläinten nimiin, kaupallisiin nimiin ja kirjallisuuden nimiin (Ainiala ym. 2008). Tässä tutkimuksessa käsitelen etunimiä. Jaan etunimet tutkimuksessani miehennimiin ja naisennimiin.

Etunimillä on monenlaisia funktioita. Kuten edellä on jo tullutkin ilmi, etunimen pääasiallinen tehtävä on yksilön identifioiminen (Kiviniemi 1982: 12). Tämä nimen yksilöivä tehtävä liittyy myös nimen ja identiteetin vahvaan yhteyteen: ne asiat, joihin liittyy tunteita ja jotka halutaan yksilöidä, yleensä nimetään – niille annetaan identiteetti (Ainiala ym. 2008: 15–16). Arkikokemuksenkin perusteella voi sanoa, että nimi on usein hyvin suuri osa yksilön identiteettiä. Monissa kulttuureissa on jopa uskottu, että nimellä ja nimenkantajalla on aivan erityinen suhde ja että nimi määrää kantajansa kohtalon (Kiviniemi 1982: 29) tai että nimi ja sen kantaja ovat yhtä (Ainiala ym. 2008: 19).

Nimellä on kuitenkin myös muita funktioita. Nimi on käytännöllinen ilmaus ja helpottaa kielenkäyttöä, koska se tiivistää yhteen sanaan sen, mikä muuten pitäisi ilmaista turhan monimutkaisesti ja epätaloudellisesti. Lisäksi etunimillä on sosiaalis-kulttuurinen funktio: tietty etunimi voi paljastaa paljon kantajastaan ja tämän paikasta yhteisössä, kuten kansallisuudesta, äidinkielestä, sosiaalisesta asemasta tai vanhempien uskonnollisesta vakaumuksesta (Ainiala ym. 2008: 17–19). Etunimiin liittyvät mielikuvat perustuvat osaksi juuri sosiaalis-kulttuuriseen funktioon: jonkin nimen liittäminen esimerkiksi tiettyyn kansallisuuteen tai ikään on mahdollista siksi, että nimi on osa kulttuuria (mts. 15) ja sosiaalista yhteisöä (Heinonen 2008: 114). Tämä on tullut esille myös kaunokirjallisuuden nimiä tutkittaessa: konventionaalisten, todellisessakin maailmassa esiintyvien nimien avulla kirjallisuuden tapahtumat si-
dotaan tiettyyn tapahtumapaikkaan ja -aikaan (Pernu 2010: 21).

Alkuperältään nykyinen suomalainen henkilönnimistö on suureksi osaksi kristillistä. Tästä on lukuisia esimerkkejä, joista ilmeisimpiä lienevät monet alkujaan heprealaiset nimet, kuten miehennimistä *Johannes* ja naisennimistä *Maria* tai *Anna*. Suurin osa muista suomalaisista etunimistä on kreikkalais-, roomalais- tai germaanisperäisiä. (Kiviniemi 1982: 59–60, 77–87.) Vierasperäiset nimet muistuttavat usein kirjoitusasultaan suomalaisia nimiä, koska ovat mukautuneet suomen kieleen niin perinpohjaisesti; esimerkiksi *Elisabetista* on tullut *Lii-sa* ja *Johanneksesta* *Jukka* (Ainiala ym. 2008: 224). Kristillisperäiset nimet tuntuvatkin vierasperäisyydestään huolimatta usein hyvin suomalaisilta.

Suomalaisessa nimistössä on kuitenkin huomattavan paljon myös omaperäisiä nimiä (Ainiala ym. 2008: 224). Omaperäiset nimet olivat vallalla ennen kristinuskon tuloa Suomeen (Vesikansa 1989: 276). Nykyisten omaperäisten nimien perustana Suomessa ei kuitenkaan ole esikristillinen aika, vaan 1800-luvulla alkanut suomalaisuusaate (Kiviniemi 2006: 271; Vesikansa 1989: 280). Tuolloin omakielisiä nimiä syntyi esimerkiksi Kalevalan ja kansanrunouden pohjalta, käännöksinä tai uudismuodosteina (Ainiala ym. 2008: 224; Kiviniemi 2006: 272). Kalevalaisia nimiä ovat esimerkiksi *Ilmari* ja *Kyllikki*. Käännöksinä taas voidaan pitää esimerkiksi *Voittoa*, joka on käännetty *Victorista*, tai *Helmiä*, joka tulee *Margareetasta*. Uudismuodosteet, esimerkiksi *Toivo* tai *Vuokko*, taas on muodostettu jonkin suomen yleiskielen sanan pohjalta. Jonkin nimen kansanomainen muoto on myös voinut sattumalta olla sama kuin jokin yleiskielinen sana: esimerkiksi *Minttu* tunnetaan *Vilhelmiinan* ja *Miinan* lyhentymänä, mutta voidaan käsittää myös omakieliseksi ilmaukseksi. (Kiviniemi 2006: 272; Vesikansa 1989: 280.)

Monet omakielisiksi katsotut nimet ovat viime vuosina kokeneet melkoisen suosionnousun. Tällaisia nimiä ovat esimerkiksi *Pinja*, *Aino*, *Helmi*, *Onni*, *Toivo* ja *Ukko*. (Kiviniemi 2006: 280–281; Nimipalvelu.) Myös hyvin harvinaisia appellatiivisia nimiä on annettu kaikkiaan eniten juuri vuonna 2000 (Malila 2008: 16). Omakielisten nimien nousussa näkyy myös etunimien suosionvaihtelun aaltomaisuus: monet 1900-luvun alkupuolen suosikkinitimet ovat nyt, vuosisata myöhemmin, nousseet uudestaan suosituiksi eli ovat ns. uusvanhoja nimiä (Kiviniemi 2006: 56, 58). Esimerkiksi *Eino* ja *Väinö*, jotka olivat kaksi suosituinta miehennimeä vuodesta 1900 vuoteen 1909 (Kiviniemi 1982: 208), ovat selvästi nostaneet suosiotaan 2000-luvulle tultaessa viime vuosikymmeniin verrattuna (Nimipalvelu). Toisaalta 2000-luvulla on tullut muotiin myös aivan toisenlaisia, uusia nimiä, joista Eero Kiviniemi (2006: 56) mainitsee esimerkiksi *Jessican*, *Kiian* ja *Saanan*. Omakielisyyden ohella myös kansainvälistyminen näkyy etunimistössä: esimerkiksi *Isabella* tai *Daniel* ovat suosituimpia kuin koskaan (Nimipalvelu; Nimitilastot). Eero Kiviniemi (2006: 65) muistuttaa, että viimeisten vuosikymmenien

aikana etunimien antamisessa on tapahtunut suuri murros: nykyään vanhemmat antavat lapsilleen yhä yksilöllisempiä nimiä.

2.2. Onko nimellä merkitys?

Aikaisemmin on jo tullut ilmi yleisnimen ja erisnimen välinen ero: voidaan sanoa, että erisnimi on ilmauksena yksilöivä ja yleisnimi puolestaan luokitteleva (Kiviniemi 1982: 12). On esitetty, että koska erisnimet ovat yksilöiviä ilmauksia, ne olisivat yksiviitteisiä eli monoreferentiaalisia. Ne viittaisivat siis vain yhteen ulkomaailman tarkoitteeseen erotukseksi yleisnimistä, joilla voi olla montakin referenttiä. (Ainiala ym. 2008: 13; Bertills 2003: 18–19.)

Yleis- ja erisnimen välinen rajanveto ei ole kuitenkaan aina aivan yksiselitteistä. Käsitteiden määrittelyyn liittyy kysymys siitä, onko erisnimellä merkitystä; erisnimen yksilöivää tehtävää on nimittäin pidetty osoituksena siitä, ettei erisnimillä olisi merkitystä, toisin kuin yleisnimillä (Ainiala 2008: 33). Erisnimien historiallisen kehityksen kannalta on selvää, että kaikilla nimillä on alun perin ollut merkitys, koska ne ovat monesti merkinneet jotakin niissä kielissä, joista ne ovat peräisin (Bertills 2003: 28). Esimerkiksi *Saara* on hepreaksi 'ruhtinatar' (Vilkuna 2001: 160). Kuten edellä on jo esitetty, suomen kielessä on yhä nykyäänkin tällaisia omakielisiä nimiä. Omakielinen nimi ja sen pohjana oleva yleiskielinen sana ovat kuitenkin eri sanoja, sillä niillä ei ole yhteistä merkitystä (Kiviniemi 1982: 12).

Kuten Bertills (2003: 28) toteaa, nimien mahdollista merkitystä ei tule kuitenkaan etsiä niiden alkuperäismerkityksistä, vaan kysymystä on lähdettävä tarkastelemaan nykyajasta käsin. Tutkijat ovat esimerkiksi katsoneet, että nimellä ei ole konnotaatioita eikä siksi myöskään merkitystä (Hedquist 1984: 127). Konnotatiivisilla merkityksillä tarkoitetaan sivumerkityksiä: ne eroavat ilmauksen varsinaisesta, denotatiivisesta merkityksestä ja riippuvat kielenkäyttäjän käsityksistä, ajasta ja kulttuurista (Kangasniemi: 12–13). Esimerkiksi Bertills esittää, että erisnimiltä puuttuisi kokonaan konnotaatio: erisnimiä tarkasteltaessa voidaan havaita *merkitsijän* ja *referentin* välillä suoraviivainen suhde, eikä tämä suhde sisällä *merkittyä* samalla tavalla kuin yleisnimien semantiikassa. Merkitsijä, kielellinen ilmiö, ei siis tuo mieleen mitään yleistä ideaa, vaan viittaa suoraan referenttiin, tarkoitteeseen. Nimen ja referentin väliseen suoraan suhteeseen viitataan usein termillä denotaatio: nimi on yhtä kuin sen referentti, ei enempää. (Bertills 2003: 24–25.) Myös Ainiala (1997: 17) mainitsee, että ”proprin merkitys on siinä, että se yksilöi, viittaa vakiintuneesti kielenulkoiseen entiteettiin”, mutta jatkaa, ettei tätä voi varsinaisesti sanoa merkitykseksi, koska tarkoite ei voi olla nimen merkitys. Hän ei

kuitenkaan näyttäisi ottavan kantaa siihen, onko nimen ja sen tarkoitteen välillä jokin yleisempi idea, merkitty, jonka Bertills esittää erisnimen semantiikasta puuttuvan.

Voi kuitenkin kysyä, eikö erisnimellä tosiaankaan ole konnotaatioita. Mielestäni erisnimen suhde tarkoitteeseen ei ole suoraviivainen, koska nimi herättää väistämättä erilaisia mielikuvia. Myös Rolf Hedquist (1984: 127) kirjoittaa, että erisnimen yksilöivä luonne ei tarkoita sitä, etteikö nimellä voisi olla merkitystä. Erisnimellä, aivan kuten yleisnimelläkään, ei Hedquistin (1984: 129) mukaan ole vain yhtä ainoaa referenttiä, vaan esimerkiksi kaikki Almat ovat osaltaan olleet vaikuttamassa siihen, millainen käsitteestä *Alma* on aikojen kuluessa muodostunut. Ihmiset ovat selvästi suurin piirtein yhtä mieltä siitä, millaisia ominaisuuksia tietynnimisellä ihmisellä on (mts. 131). Toisin sanottuna mielikuvat vaikuttavat siihen, millaisia merkityksiä etunimille muodostuu. Myös Eero Kiviniemi (1982: 11) mainitsee, että etunimeen liittyy muutakin kuin vain yksilöivyyys: ”Etunimi ei ole aina pelkästään yksilöivä ilmaus, vaan se voi vaikuttaa myös mielikuvaamme nimenkantajasta. Tällöin on pohdittava onko kyse nimen merkityksestä vai jostakin muusta.” *Merkitys*-käsitteen sijasta onkin mieluummin käytetty nimitystä *sisältö*, koska erisnimen merkitys ei ole sama asia kuin yleisnimen merkitys (mts. 12; Lampinen 2001: 5).

Mielestäni erisnimillä on selvästi tietynlaisia konnotaatioita ja merkityksiä. Tästä ovat osoituksena nimiin liittyvät mielikuvat ja niiden ainakin osittainen yhtenäisyys. Voisiko erisnimen merkitys muodostua nimenomaan siihen liitetyistä mielikuvista? Jos näin on, miten nimien ”merkitykset” syntyvät? Pohjautuvatko ne nimimuotiin, tunnettuihin henkilöihin, itse nimien äänneellisiin seikkoihin vai johonkin muuhun? Tutkimukseni käsittelee juuri näitä kysymyksiä.

2.3. Mielikuva

Mielikuvia on tutkittu monilla eri aloilla, esimerkiksi psykologiassa, markkinoinnissa ja viestintätieteissä. *Mielikuva*-käsitteen määrittelemisessä on omat ongelmansa, sillä käsitettä on käytetty tutkimuksissa hieman epäselvästi. Esimerkiksi Anna-Kaisa Varamäen (2004: 9) mukaan termistä on tullut lähivuosina hyvin tavallinen, ja sitä on käytetty huolimattomasti. Tämä näkyy siinäkin, että termillä on lukuisia lähikäsitteitä: VESA-verkkosanaston mukaan rinnakkaistermejä ovat *imago* ja *käsitykset*. Jaana Heinonen (2008: 5) taas on pro gradu -tutkielmassaan käyttänyt *mielikuvan* rinnalla termejä *assosiaatio*, *mielleyhtymä* ja *sivumielle*.

Kielitoimiston sanakirja määrittelee *mielikuvan* ja sen rinnakkaistermit seuraavasti:

”**mielikuva** sisäinen, psyykkinen kuva jstak; kuvitelma; mielle.” (KS s.v. *mielikuva*.)

”**mielle psyk.** psyykkinen kuva t. sisältö, joka liittyy havaintoihin t. kokemuksiin muttei suoraan ärsykkeisiin. *Musiikin herättämät mielteet.*” (KS s.v. *mielle*.)

”**mielleyhtymä psyk.** mielteiden kytkeytyminen toisiinsa sillä tavoin, että ne esiintyvät toistuvasti yhdessä, assosiaatio.” (KS s.v. *mielleyhtymä*.)

”**assosiaatio 2. psyk.** mielleyhtymä.” (KS s.v. *assosiaatio*.)

Mielikuvan määrittelemisessä olennaista näyttäisivät olevan yksilön omat havainnot ja kokemukset. Leena Suurpään (2002: 141) mukaan mielikuvat johtuvat siitä, että tulkitsemme erilaisia representaatioita; tulkitsemalla tätä ympäröivää todellisuutta tuotamme siis mielikuvia. Myös Anna-Kaisa Varamäki (2004: 10) katsoo, että mielikuviin vaikuttavat niin yksilön kokemukset, uskomukset, tiedot kuin käsityksetkin.

Myös Timo Ropen ja Jari Metherin määritelmässä tulee esille käsitys mielikuvasta tulkintojen tuloksena: he määrittelevät mielikuvan ”henkilön kokemusten, tietojen, asenteiden, tunteiden ja uskomusten summaksi”. Mielikuvaan ei kuitenkaan heidän mukaansa välttämättä liity asenteen elementtiä, sillä mielikuva voidaan jakaa kolmelle eri tasolle: (1) puhtaaseen mielikuvaan, johon ei liity tunne-elementtiä, (2) pysyvään mielikuvaan, johon liitetään asenne- ja tunnetaso, ja (3) sisäiseen totuuteen, joka syntyy, kun pysyvään mielikuvaan uskotaan. (Rope & Mether 1991: 32–35.) Etunimien herättämät mielikuvat voivat joko olla ns. puhtaita mielikuvia, tai sitten niihin voi liittyä hyvin vahvojakin asenteita.

Nimistöntutkija Eero Kiviniemi käyttää mielikuvasta termiä *sivumielle*. Kiviniemen mukaan näitä sivumielteitä on kahdenlaisia: kielensisäisiä ja kielenulkoisia. Kielensisäisiin sivumielteisiin kuuluvat ne sivumielteet, jotka perustuvat itse kieleen, esimerkiksi nimen sisältämiin äänteisiin, nimen rakenteeseen tai yleiskielisiin merkityksiin. Kielenulkoiset sivumielteet taas pohjautuvat kielen ulkopuolisiin seikkoihin, esimerkiksi henkilökohtaisiin kokemuksiin nimenkantajista. (Kiviniemi 1982: 13.) Mikään mielikuva kuitenkaan tuskin on pelkästään kielensisäinen tai kielenulkoinen, vaan oletan, että mielikuva on aina monimutkainen, useiden tekijöiden summa ja että siihen vaikuttavat useat niin kieleen itseensä kuin sen ulkopuolellekin paikannettavissa olevat seikat. Esimerkiksi joku voisi pitää kauniina *Lilja*-nimeä siihen sisältyvien äänteiden vuoksi, mutta toisaalta nimi myös viittaa yleisesti kauniiksi

koettuun yleiskieliseen käsitteeseen. Nimi voi tuntua kauniilta myös siksi, koska se on viime aikoina kasvattanut suosiotaan ja tuntuu näin sosiaalisesti hyväksytyltä. Joku voi myös tuntea jonkun mukavan Liljan, jonka vuoksi nimi tuntuu hänestä miellyttävältä.

Mielikuviin vaikuttavista kielensisäisistä tekijöistä ilmeisin lienee nimen äänne- ja tavurakenne. Tiettyjä äännteitä voidaan yleensäkin ottaen pitää tietynlaisina: esimerkiksi *i* voidaan kokea hennoksi, pieneksi, heleäksi ja naiselliseksi, *o* ja *u* taas suuriksi, jykeviksi, kumeiksi ja maskuliiniseksi (Itkonen 1966: 348). On myös huomattava, että etunimistömme on äännteistöltään erilaista kuin suomen kielen sanasto keskimäärin: etuvokaalisia nimiä ei ole niin paljon kuin yleiskielessä, kun taas *r* on etunimistössä yleinen. Myös miehen- ja naisennimien äännerakenteissa on eroja: *o* on yleisempi miehennimissä ja *i* naisennimissä. Soinnittomia konsonantteja esiintyy enemmän miehennimissä ja soinnillisia naisennimissä. (Kiviniemi 1982: 166–167.) Suuri osa miehennimistä loppuu *o*- tai *ö*-äänteeseen, kun taas naisennimet ovat tavallisemmin *a*- tai *ä*-loppuisia (Vesikansa 1989: 284). Äännesymboliikkaa ei ole kuitenkaan juuri tutkittu, ja sitä paitsi äännteelliset, semanttiset ja kielenulkoiset tekijät voivat helposti sekoittua toisiinsa (Kiviniemi 1982: 15). Äännerakenteen lisäksi oletan, että myös tavurakenne voi vaikuttaa etunimistä syntyviin mielikuviin: esimerkiksi nimen lyhyys ja pituus saattavat vaikuttaa.

Toinen kielensisäinen tekijä, johon mielikuvat voivat perustua, on semantiikka. Siihen liittyvät juuri edellä mainitut omakieliset nimet, esimerkiksi *Pilvi* tai *Toivo*, jotka usein ovat semanttisesti läpinäkyviä ja joilla on merkitys yleiskielessä. Omakielisten nimien sanasto on useimmiten myönteistä (Kiviniemi 2006: 143), joten semantiikka liittyyneen valtaosaltaan myönteisiksi koettuihin nimiin. Nykyään suosittuja ovatkin monet semanttisesti läpinäkyvät nimet, esimerkiksi *Helmi* tai *Lumi* (Nimipalvelu). Joillakin nimillä on kuitenkin myös negatiivissävytteisiä, pejoratiivisia slangimerkityksiä; esimerkiksi *uuno* merkitsee slangissa tyhmää (Paunonen 2000 s.v. *uuno*) ja *yrjö* oksennusta (Paunonen 2000 s.v. *yrjö*).

Kielenulkoiset tekijät taas kytkevät nimet ympäröivään kulttuuriin ja sosiaaliseen maailmaan. Kielenulkoisista tekijöistä mielikuviin vaikuttanee vahvasti se, milloin nimi on ollut muodissa. Nimimuoti ohjaa voimakkaasti sitä, pidetäänkö jotakin nimeä miellyttävänä vai ei (Järvimäki 2008: 63). Ihmisillä on nimien suhteen varsin tarkka sosiaalinen vaisto: lapsille valitaan usein aivan huomaamatta sosiaalisesti edustavia nimiä, ja kauniiksi tai miellyttäväksi koetut nimet ovat yleensä juuri muotiniimiä (Kiviniemi 2006: 69, 140).

Etunimien suosionvaihteluja on Suomessa tutkinut Eero Kiviniemi. Hänen mukaansa eri sukupolville annetaan erilaisia nimiä, ja siksi yksittäisen nimen suosio vaihtelee ajasta riippuen. Toiset nimet ovat kuitenkin ajattomampia kuin toiset: perinteisten nimien suosionnousu on

vakaampaa kuin uusien, joiden suosionnousu on jyrkempää ja menee nopeammin ohi. Joka tapauksessa ajallinen suosionvaihtelu on etunimiä vahvasti määrittävä tekijä ns. ikivihreiden nimienkin kohdalla. (Kiviniemi 2006: 168–170, 180.) Esimerkiksi *Antti* on varsin ikivihreä nimi eli sitä on ajanjaksona 1880–1999 annettu koko ajan runsaasti (Kiviniemi 2006: 180), mutta silläkin on silti selvästi erottuva suosionhuippunsa 1980-luvulla (mts. 39).

Kielenulkoisiin tekijöihin kuuluvat ajallisen suosionvaihtelun lisäksi henkilökohtaiset kokemukset, jotka ovat ehkä kaikista vaikeimmin tavoitettava mielikuvien peruste. Edellä on jo useaan otteeseen esitetty, kuinka suuri yhteys nimellä ja sen kantajalla on. Monesti jonkun tutun nimenkantajan ominaisuudet, joko miellyttäviksi tai epämiellyttäviksi koetut, voivat heijastua myös siihen, millaisia mielikuvia ihmisellä jostakin nimestä on.

Mielikuvien pohjana olevat kielensisäiset ja -ulkoiset seikat ovat pitkälti samoja kuin nimervalintaa ohjaavat tekijät. Tämä ei ole mikään ihme, sillä vaikuttavathan mielikuvat paljon siihen, mikä nimi lapselle valitaan. Eero Kiviniemi (1982) mainitsee nimervalintaan liittyvinä tekijöinä erilaiset elävät, historialliset ja fiktiiviset esikuvat, nimen sisällön, erilaisia erikoisia ja käytännöllisiä näkökohtia sekä lisäksi ”mieltymyksen nimeen”. Erilaiset esikuvat liittyvät juuri edellä ilmi tullessiin henkilökohtaisiin kokemuksiin ja nimenkantajan vaikutukseen. Nimen sisältö taas liittyy semantiikkaan. ”Mieltymys nimeen” sen sijaan on käsitteenä hieman hämäämpi, mutta Kiviniemi tulkitsee sen liittyvän nimen äänneasuun, merkityksiin ja tuttuihin nimenkantajiin, mutta ennen kaikkea muodikkuuteen ja ajalliseen suosionvaihteluun. Muodikkuus on usein jopa kaikista tärkein nimervalintaperuste. (Kiviniemi 2006: 140, 142.)

Mielikuvat eivät kuitenkaan ole aina yhteisiä, vaan niihin vaikuttaa myös vastaajan tausta. Voisi olettaa, että miehet ja naiset suhtautuvat nimiin usein eri tavalla; ainakin naisten voisi ajatella kiinnostävän nimiin enemmän huomiota. Sosiolingvistiksessä tutkimuksessa sosiolingvistiksi muuttujiksi on usein valittu sosiaalinen tausta, ikä ja sukupuoli (Paunonen 1982: 58). Nämä muuttujat tulevat esille omassakin tutkimuksessani, sillä oletan, että ne vaikuttavat ainakin jossain määrin siihen, miten nimiin suhtaudutaan.

3. NIMET JA ADJEKTIIVIT

Kaikkiin kyselylomakkeen kohtiin (*kaunis naisennimi, kaunis miehennimi* jne.) oli vastattu useasti, aina vähintään 45 kertaa ja enintään 49 kertaa. Vastaajia oli 50. Mihinkään kohtaan ei tullut täyttä 50 vastausta, mutta vastaajien on kuitenkin ollut selvästi helppo liittää nimiä lomakkeen jokaiseen adjektiivin: siinä, mihin kohtaan on vastattu eniten ja mihin vähiten, ei ole suuria eroja.

3.1. Kauniit ja rumat nimet

Nimien koettu kauneus ja rumuus ovat olennaisia seikkoja selvitellessä etunimiin liittyviä mielikuvia. Aiemmissa aihetta käsittelevissä tutkimuksissa on käsitelty nimien miellyttävyyttä tai epämiellyttävyyttä; esimerkiksi Saija Järvimäki (2008: 49) on käyttänyt näitä käsitteitä kuvaillessaan etunimien herättämiä mielikuvia. Eero Kiviniemellä taas tulee esille ”mieltymys nimeen”, jota hän nimittää myös nimen kauneudeksi (2006: 140). Nimen kauneutta ja rumuutta arvioitaessa on siis mukana myös asenteen elementti: kauniiksi koettuihin nimiin suhtaudutaan myönteisesti, rumina pidettyihin taas kielteisemmin.

Kysymykseen kauniista naisennimestä oli vastattu 49 kertaa ja kysymykseen kauniista miehennimestä 46 kertaa. Seuraavasta taulukosta tulevat esille ne nimet, jotka oli mainittu useammin kuin kerran.

Taulukko 1. Useimmin mainitut kauniina pidetyt nimet ja niiden esiintymät.

Naisennimet ja niiden esiintymät	Miehennimet ja niiden esiintymät
Maria 3	Johannes 3
Suvi 3	Eelis 2
A(a)da 2	Elias 2
Anna 2	Joonas 2
Iina 2	Joonatan 2
Julia 2	Mika 2
Laura 2	Onni 2
Sari 2	Petri 2
Susanna 2	

Loput nimet on mainittu vain kerran. Naisennimistä yhden kerran esiintyvät *Aleksandra, Anne, Elina, Emilia, Heini, Inkeri, Isabella, Jaana, Joanna, Johanna, Kaisa, Kati, Lilja,*

Lotta, Magda, Melissa, Minttu, Mira, Nea, Olivia, Pieta, Pilvi, Pinja, Roosa, Saara, Serena, Silja, Tiia ja Venla ja miehennimistä *Aleksi, Anton, Benjamin, Cristiano, Eero, Elmo, Ilo, Jake, Joakim, Juhana, Juho, Julius, Kristian, Leevi, Ludvig, Markku, Marko, Miika, Mikael, Mikko, Nooa, Oliver, Onerva, Orlando, Pyry, Saku, Sami, Stefan, Toivo ja Unto*.

Kauniina on siis pidetty monenlaisia eri nimiä. Kaikista useimmin mainitut nimet ovat hyvin tavallisia, mutta miellyttäväksi on koettu myös useita harvinaisempia nimiä. Kauniina on pidetty esimerkiksi hyvin tavallista *Johannaa*, mutta myös nimen harvinaisempaa varianttia, *Joannaa*. Nimistön kansainvälistyminen näkyy selvästi siinä, mitä nimiä pidetään kauniina: vastaajat ovat maininneet useita pitkiä, vierasperäisiä nimiä, kuten *Aleksandran, Isabellan, Benjaminin, Cristianon* tai *Oliverin*. Jotkin mainitut nimet ovat myös hyvin harvinaisia: *Magda, Pieta, Serena, Cristiano, Ilo, Jake* ja *Orlando* ovat olleet Suomessa epätavallisia (Nimipalvelu). Kaikki nimet eivät myöskään esiinny almanakassa, vaikka olisivatkin suhteellisen yleisiä: esimerkiksi *Melissa* on viime aikoina nostanut suosiotaan (Nimipalvelu), mutta sillä ei kuitenkaan ole omaa nimipäivää (Yliopiston nimipäiväalmanakka). Kansainvälisyys ja erikokoisuus eivät kuitenkaan ole ainoita kauniiksi koettuja nimiä määrittäviä tekijöitä, vaan kauniina on pidetty myös hyvin tavallisia, suomalaisen oloisia nimiä, kuten usein mainittuja *Suvia* tai *Onnia*. Joka tapauksessa kauniiksi koetut nimet ovat hyvin pitkälti sellaisia, jotka ovat olleet selvästi suosiossa viime aikoina.

Kysymykseen rumasta naisennimestä taas oli vastattu 49 kertaa ja kysymykseen rumasta miehennimestä 47 kertaa. Seuraavasta taulukosta käyvät ilmi useimmin mainitut rumina pidetyt nimet.

Taulukko 2. Useimmin mainitut rumina pidetyt nimet ja niiden esiintymät.

Naisennimet ja niiden esiintymät	Miehennimet ja niiden esiintymät
Irma 3	Yrjö 6
Irmeli 2	Urpo 3
Ursula 2	Jorma 3
Tarja 2	Pertti 2

Yhden kerran rumina pidetyistä naisennimistä oli mainittu *Alexandra, Alma, Annastiina, Anneli, Ansa, Arja, Bertta, Eija, Erna, Iiris, Jesperiina, Justiina, Helge, Kaarla, Karita, Kira, Krista, Linnea, Maija, Maire, Manta, Mari, Marjaleena, Merja, Mirja, Naimamuisto, Pirjo, Pirkko, Pälvi, Raija, Raili, Riitta, Sirpa, Sonja, Suoma, Suvi, Tellervo, Terhi, Terttu* ja *Tuksu (johanna)*. Edellisestä ei ilmene, tarkoittaako vastaaja *Johanna*-nimeä vai yhdistyykö

se hänen mielessään vahvasti julkisuuden henkilöön, Johanna Tukiaiseen. Yhden kerran mainittuja rumiksi koettuja miehennimiä taas ovat *Ahti, Antto, Armas, Eino, Ismo, Jani, Jari, Jarno, Joonas, Kari, Kauko, Kerkko, Kullervo, Makra, Manne, Matti, Michael, Mies, Olavi, Oskari, Paavo, Rauno, Reino, Riku, Seppo, Taneli, Torsti, Ukko, Vesa-Matti, Yrjänä* ja *Åke*.

Rumiksi koetut nimet ovat erilaisia kuin kauniiksi koetut: ne ovat olleet suosiossa selvästi aikaisemmin, eikä 2000-luvun muotiniimiä ole juuri pidetty rumina. Myöskään kansainvälistyminen ei rumiksi koettujen nimien kohdalla ole kovin merkittävä tekijä, vaikka esimerkiksi *Alexandra* ja *Michael* onkin mainittu. *Åke* taas ei esiinny lainkaan suomenkielisessä nimipäiväkalenterissa (Yliopiston nimipäiväalmanakka). Huomiota on rumienkin nimien osalta kuitenkin kiinnitetty varsin erikoisiin nimiin: *Jesperina, Kaarla* ja *Kerkko* ovat hyvin harvinaisia. *Naimamuistoja* tai *Makroja* taas ei ole Suomessa yhtäkään. (Nimipalvelu.) Nimipäivää ei näiden lisäksi ole *Annastiinalla, Bertalla* tai *Vesa-Matilla* (Yliopiston nimipäiväalmanakka). Vastajaat näyttäisivät siis myös nimien rumuutta arvioidessaan kiinnittävän huomionsa paitsi tavallisiin, nimipäiväkalenterissa esiintyviin nimiin myös varsin erikoisiin etunimiin. Miehennimien rumuuteen näyttäisivät myös liittyvän erilaiset slangimerkitykset: *yrjö* tarkoittaa slangissa oksennusta (Paunonen 2000 s.v. *yrjö*), *urpo* tyhmää (Paunonen 2000 s.v. *urpo*) ja *jorma* penistä (Paunonen 2000 s.v. *jorma*).

3.2. Hauskat ja ärsyttävät nimet

Nimen hauskuus viittaa toisaalta siihen, että nimi voidaan kokea hyvällä tavalla hauskaksi, miellyttäväksi, toisaalta taas siihen, että sitä voidaan pitää huvittavana. *Hauska* ja *ärsyttävä* eivät siis välttämättä aina ole toistensa vastakohtia. Niin hauskuuteen kuin ärsyttävyyteenkin liittyy kuitenkin yleensä ottaen asenteen ulottuvuus: ärsyttävyys viittaa kielteiseen suhtautumiseen, kun taas hauskuus, vaikka liittyisikin nimen pitämiseen huvittavana, viittaa enemmän myönteiseen suhtautumistapaan.

Kysymykseen hauskasta naisennimestä vastasi 46 vastaajaa ja hauskasta miehennimestä hieman useampi, 48 vastaajaa. Taulukko 4 havainnollistaa sitä, mitkä nimet koettiin esiintymien perusteella kaikista hausimmiksi.

Taulukko 3. Useimmin mainitut hauskoina pidetyt nimet ja niiden esiintymät.

Naisennimet ja niiden esiintymät	Miehennimet ja niiden esiintymät
Pirjo 3	Yrjö 6
Ansa 2	Simo 5
Iines 2	Jorma 5
Irmeli 2	Ville 3
Lotta 2	Antti 2
Titta 2	Eemeli 2
Ursula 2	Elmeri 2
	Otto 2
	Ukko 2

Näiden useasti mainittujen nimien lisäksi aineistossa on useita nimiä, jotka on mainittu yhden kerran: naisennimistä *Anni, Fanni, Hilla, Ilona, Jenni, Jonna, Justiina, Kaisa, Kikka, Kukka, Maiju, Marja-Terttu, Marjatta, Merikukka, Miina, Minni, Nenne, Niina, Ninja, Nuppu, Nyyrikki, Pellervo, Pulla, Salla, Sanelma, Santra, Sini, Taika, Terttu, Tiina-Liisa, Tinka, Tuuli* ja *Viivi* ja miehennimistä *Ere, Ernesti, Jalmari, Jari, Joonas, Juho, Jukka, Jussi, Konsta, Ludvig, Nuutti, Pete, Pietu, Rasmus, Reino, Sampsa, Tommi, Vesse* ja *Vili*.

Hauskoiksi koettujen nimien joukko on varsin kirjava. Läheskään kaikki mainitut nimet eivät esiinny suomalaisessa nimipäiväkalenterissa: tällaisia ovat *Kikka, Marja-Terttu, Merikukka, Minni, Nenne, Ninja, Nuppu, Pulla, Santra, Taika, Tiina-Liisa, Tinka, Ere, Ludvig, Pete, Pietu* ja *Vesse*. Monet hauskoina pidetyt nimet ovatkin hyvin harvinaisia, ja useat ovat myös hyvin lempinimenomaisia, ainakin *Santra, Pete* ja *Sampsa*. Harvinaisuuden lisäksi nimiä näyttäisi määrittävän se, että monet niistä ovat olleet suosittuja juuri viime vuosina; esimerkiksi *Hilla* on kasvattanut suosiotaan voimakkaasti (Nimipalvelu). Myös yleiskielen sanoihin viittaavia nimiä näyttäisi varsinkin naisennimissä olevan runsaasti, esimerkiksi juuri mainittu *Hilla* tai kaksi kertaa aineistossa esiintyvä *Ansa*. Hauskoiksi koetut miehennimet ovat myös yllättäen hieman samanlaisia kuin rumiksi koetut: *Yrjö* ja *Jorma* on mainittu useaan otteeseen sekä hauskaksi että rumaksi. Mielenkiintoista on myös se, että naisennimien kohdalla on mainittu kaksi eri nimeä, *Nyyrikki* ja *Pellervo*, jotka oikeasti ovat miehennimiä.

Kysymykseen ärsyttävästä naisennimestä sekä ärsyttävästä miehennimestä vastasi 48 vastaajaa. Ärsyttävimpinä pidetyt nimet selviävät taulukosta 5.

Taulukko 4. Useimmin mainitut ärsyttävinä pidetyt nimet ja niiden esiintymät.

Naisennimet ja niiden esiintymät	Miehennimet ja niiden esiintymät
Henriikka 2	Pertti 3
Jemina 2	Harri 2
Julia 2	Joni 2
Mervi 2	Nico 2
Tuija 2	Otto 2
	Pasi 2
	Topi 2

Yhden kerran mainittuja ärsyttäviä naisennimiä ovat *Adalmiina, Anitta, Anna-Maija, Barbara, Daniela, Eleonoora, Fanny, Inka, Irma, Jade, Jenna, Jenni, Johanna, Katariina, Kerttu-Kaneli, Kiia, Lauriina, Maija, Marja, Marjaleena, Marketta, Mimmi, Ninnu, Outi, Paula, Peppi, Piia, Pipsa, Pirjo, Ruut, Sirkku, Sirpa, Siru, Sisko, Sofia, Terttu, Tiia, Tytti* ja *Ursula*. Yhden kerran mainittuja ärsyttäviä miehennimiä taas ovat *Alexander, Aulis, Elmeri, Henri, Henry, Hermann, Jaajo, Jani, Jere, Jermu, Joonas, Jorma, Kari, Matti, Mico, Mikko, Patrik, Pekka, Pete, Petja, Päivö, Rauno, Retsi, Sampo, Teuvo, Timo, Totte, Tuomo, Uljas, Veli* ja *Vili*. Lisäksi eräs vastaaja on maininnut nimen *-poika*, jolla omien sanojensa mukaan tarkoittaa ”Matinpoikaa, Kainpoikaa, Esanpoikaa, mitä tahansa yhdistelmää jossa isän nimi on yhdistetty sanaan *-poika*”.

Ärsyttäviksi koettujen nimien listasta tulee esille, että ärsyttävinä on pidetty monia eri nimiä. Nimistön kansainvälistyminen ja monimuotoistuminen näkyy tässäkin; ärsyttävinä on nimittäin pidetty paitsi aivan tavallisia ja perinteisiä suomalaisia nimiä, kuten *Johannaa* tai *Mattia*, myös harvinaisempia, kansainvälisemmän kuuloisia nimiä, esimerkiksi *Danielaa, Fannya, Alexanderia, Micoa* ja *Nicoa*. Näiden lisäksi nimipäivää suomalaisessa nimipäiväkalerissa ei ole *Adalmiinalla, Anna-Maijalla, Barbaralla, Kerttu-Kanelilla, Lauriinalla, Marjaleenalla, Ninnulla, Pipsalla, Henryllä, Jaajolla, Jermulla, Petellä, Petjalla, Retsillä* ja *Totella*. Harvinaisuus näyttäisi siis ärsyttävän. Lisäksi ärsyttäviksi koetut nimet näyttäisivät yleensä ottaen olevan melko nuorille ihmisille profiloituvia nimiä. Tämä näkyy selkeästi ainakin kaikista useimmin mainittujen ärsyttävien nimien listasta: *Henriikka, Jemina, Julia, Joni, Nico, Pasi* ja *Topi* ovat olleet suosionsa huipulla 1960-luvulta eteenpäin (Kiviniemi 2006: 314–354).

3.3. Maalaiset ja kaupunkilaiset nimet

Maalaisuus ja kaupunkilaisuus ovat tulleet esille sosiolingvistisessä tutkimuksessa: murteita kuvaillaan usein paitsi hyviksi ja huonoiksi myös maalaisiksi ja kaupunkilaisiksi (Paunonen 1982: 47). Näihin mielikuviiin ei välttämättä tarvitse liittyä lainkaan asenteita, mutta toisaalta maalaisuuteen ja kaupunkilaisuuteen voidaan myös suhtautua joko myönteisesti tai kielteisesti.

Kysymykseen kaupunkilaisesta naisennimestä oli vastannut 46 vastaajaa ja kysymykseen kaupunkilaisesta miehennimestä hieman useampi, 49 vastaajaa. Seuraava taulukko havainnollistaa sitä, mitkä nimet vastaajat kokivat eniten kaupunkilaisiksi.

Taulukko 5. Useimmin mainitut kaupunkilaisina pidetyt nimet ja niiden esiintymät.

Naisennimet ja niiden esiintymät	Miehennimet ja niiden esiintymät
Sara 3	Nico 4
Camilla 2	Jesse 3
Mari 2	Jaakko 2
Mia 2	Jani 2
Mira 2	Mikael 2
Sofia 2	Miro 2
Veera 2	Otto 2

Yhden kerran mainitut kaupunkilaisiksi koetut naisennimet olivat *Alexandra, Anna, Birgit, Carla, Eerika, Enni, Fantazia, Heini, Hennariikka, Iina, Ira, Irina, Irmeli, Jasmine, Jenni, Julia, Jutta, Kati, Laura, Linda, Nelli, Nina, Pinja, Pirkitta, Rea, Tara, Tarja, Tuuli, Ulrika* ja *Vappu*. Yhden kerran mainitut miehennimet puolestaan olivat *Aarno, Aksu, Alex, Christian, Daniel, Jake, Janne, Joakim, Joel, Joni, Juha, Juho, Luka, Leo, Marcus, Martin, Matias, Mica, Miikka, Mika, Niko, Patrik, Pertti, Rasmus, Sami, Sampo, Santeri, Tero, Thomas, Tom, Tomi* ja *Tommi*.

Kaupunkilaisiksi koetut nimet ovat selvästi suhteellisen uusia ja erikoisia. Joukossa on monia nimiä, jotka eivät ole nimipäiväkalenterissa: *Alexandra, Birgit, Camilla, Carla, Fantazia, Hennariikka, Jasmine, Mia, Pirkitta, Rea, Tara, Ulrika, Aksu, Alex, Christian, Jake, Luka, Marcus, Martin, Mica, Nico, Thomas* ja *Tom* (Yliopiston nimipäiväalmanakka). Monet näistä nimistä ovatkin varsin harvinaisia. *Fantazioita* ei ole Suomessa yhtäkään. (Nimipalve-

lu.) Kaupunkilaisuus näyttäisi siis kytkeytyvän melko uusiin, erikoisiin nimiin. Nimien kokemiseen kaupunkilaiseksi näyttäisi lisäksi vaikuttavan kansainvälistyminen: esimerkiksi *Camilla, Alexandra, Alex* tai *Nico* ovat selvästi kansainvälisiä nimiä.

Kysymykseen maalaisesta miehennimestä vastattiin 49 kertaa ja kysymykseen maalaisesta naisennimestä 47 kertaa. Maalaisimpina pidettiin seuraavia nimiä:

Taulukko 6. Useimmin mainitut maalaisina pidetyt nimet ja niiden esiintymät.

Naisennimet ja niiden esiintymät	Miehennimet ja niiden esiintymät
Maija 8	Jussi 6
Justiina 3	Juhani 4
Annikki 2	Matti 3
Hilma 2	Rauno 3
Liisa 2	Antti 2
Seija 2	Heikki 2
	Jorma 2
	Kyösti 2
	Pekka 2
	Seppo 2
	Simo 2

Muut mainitut naisennimet olivat *Aira, Alma, Anna-Liisa, Elina, Elisa, Emma, Hanna, Hannele, Heidi, Helka, Leila, Maarit, Marja, Marjatta, Martta, Milka, Moonika, Niina, Riitta, Ritva, Selma, Stiina, Tarja, Terttu, Tiina, Tyyne* ja *Ulla*. Miehennimistä yhden kerran mainittiin *Aapo, Aatu, Einari, Heimo, Jaakko, Jarmo, Jukka, Julle, Mikko, Oskari, Pentti, Petteri, Raimo, Taisto, Tarmo, Teuvo, Vesa, Vilho* ja *Viljo*.

Maalaisiksi koetut nimet ovat selvästi erilaisia kuin kaupunkilaisiksi koetut: ne ovat paljon perinteisempiä, ehkä suomalaisiksikin koettuja nimiä, joiden ilmeiset yhteydet nimistön kansainvälistymiseen ja monimuotoistumiseen ovat paljon vähäisemmät kuin kaupunkilaisten nimien. Ajattomia, ikivihreitä nimiä löytyy runsaasti, esimerkiksi juuri kaikista useimmin mainitut *Maija* ja *Jussi*. Kaikki nimet *Anna-Liisaa, Moonikaa* ja *Jullea* lukuun ottamatta löytyvät myös suomalaisesta nimipäiväkalenterista (Yliopiston nimipäiväalmanakka). *Moonika* ja *Julle* ovatkin maalaisiksi koetuista nimistä ainoat harvinaisuudet (Nimipalvelu).

3.4. Suomalaiset ja kansainväliset nimet

Kansainvälistyminen on tullut jo moneen kertaan esille tarkasteltaessa niin kauniita, hauskoja, ärsyttäviä kuin kaupunkilaisiakin nimiä: monet aineistossa esiintyvät nimet ovat olleet luonteeltaan hyvin kansainvälisiä. Maailman kansainvälistyminen näkyy siis selvästi myös suomalaisessa etunimistöissä. Kansainvälisyyden vastakohtana tutkimuksessa on suomalaisuus. Periaatteessa nämäkin adjektiivit ovat täysin neutraaleja, asenteista vapaita, mutta niihin voi silti liittyä myös voimakkaita asenteita. Ne voivat myös osaltaan kytkeytyä jo edellä käsiteltyihin kaupunkilaisuuteen ja maalaisuuteen: kaupunkilaiset nimet voidaan ehkä käsittää kansainvälisiksi, maalaiset taas suomalaisiksi.

Kysymykseen kansainvälisestä naisennimestä oli vastattu 47 kertaa ja kysymykseen kansainvälisestä miehennimestä suhteellisen harvoin, 45 kertaa. Useimmin mainitut kansainväliset nimet tulevat esille seuraavasta taulukosta.

Taulukko 7. Useimmin mainitut kansainvälisinä pidetyt nimet ja niiden esiintymät.

Naisennimet ja niiden esiintymät	Miehennimet ja niiden esiintymät
Maria 9	Marko 3
Laura 6	Benjamin 2
Anna 3	Daniel 2
Sara 3	Johannes 2
Aleksandra/Alexandra 2	Juha 2
Jessica 2	Mikael 2
Noora 2	Sebastian 2
Tarja 2	Tobias 2

Loput nimet on mainittu yhden kerran: naisennimistä kerran on mainittu *Aino, Amanda, Anniina, Eleonoora, Emma, Eva, Heidi, Isabel, Jenny, Julia, Katariina, Kati, Mary, Nina, Olivia, Paula, Sofia* ja *Valentina* ja miehennimistä *Alexander, Andreas, Anton, David, Elmo, Gabriel, Jack, Jazni, Jesse, John, Joonas, Karlos, Leo, Markus, Matti, Max, Niko, Oliver, Otto, Peter, Petri, Robert, Simon, Steven, Sööre (jukka), Timo, Tomi* ja *Turo*. Söören jäljessä oleva (*jukka*) viitanee johonkuhun nimeä kantavaan ihmiseen, vaikka vastaaja ei olekaan lomakkeessa selventänyt valintaansa.

Kansainvälisiksi koetut nimet eivät yleensä ottaen ole perinteisiä suomalaisia nimiä, vaan suhteellisen erikoisia, uusia, melko paljon vierasperäisiä ääniteitä tai kirjaimia sisältäviä nimiä. Juuri erikoisuutensa ja nuorekkuutensa vuoksi ne muistuttavatkin paljon niitä nimiä,

joita vastaajat ovat pitäneet kaupunkilaisina: vastaajat ovat maininneet sekä kaupunkilaisten että kansainvälisten nimien kohdalla esimerkiksi *Saran* ja *Jessen*. Erikoisuudestaan huolimatta kansainvälisiä nimiä on kuitenkin käytetty Suomessa runsaasti varsinkin 2000-luvun aikana, ja suurin osa mainituista nimistä, esimerkiksi *Anna* tai *Marko*, on myös helppo ääntää suomalaisittain. Vastaajat ovat kuitenkin maininneet myös nimiä, jotka eivät kirjoitus- tai ääntöasultaan ole mukautuneet suomen kieleen ja joiden lausuminenkin voi olla vaikeaa; tällaisia nimiä aineistossa ovat ainakin *Mary*, *Jack*, *Jazni*, *John* ja *Peter*. Toisaalta on huomattava myös se, että kaikki kansainvälisiksi koetut nimet eivät ole kovin erikoisia, vaan poikkeuksia-kin on: esimerkiksi *Aino*, *Annina*, *Kati*, *Tarja*, *Elmo*, *Juha* ja *Matti* ovat hyvinkin perinteisiä suomalaisia nimiä.

Kysymykseen suomalaisesta naisennimestä taas oli vastannut 46 vastaajaa ja kysymykseen suomalaisesta miehennimestä 49 vastaajaa. Suomalaisimmiksi oli koettu seuraavat nimet:

Taulukko 8. Useimmin mainitut suomalaisina pidetyt nimet ja niiden esiintymät.

Naisennimet ja niiden esiintymät	Miehennimet ja niiden esiintymät
Aino 10	Matti 15
Maija 7	Pekka 7
Liisa 6	Jaakko 3
Marja 2	Jussi 2
Sini 2	Taisto 2

Yhden kerran oli naisennimistä mainittu *Anselma*, *Eine*, *Hilma*, *Iida*, *Kaisa*, *Kerttu*, *Lahja*, *Laura*, *Leila*, *Lotta*, *Margetta*, *Maria*, *Minna*, *Orvokki*, *Paula*, *Pirjo*, *Suometar*, *Suvi* ja *Terttu* ja miehennimistä *Ilmari*, *Jorma*, *Jouka*, *Jouni*, *Kalervo*, *Kaukomieli*, *Lauri*, *Mauno*, *Onni*, *Sampo*, *Seppo*, *Tapani*, *Tapio*, *Toivo*, *Tomi*, *Urho*, *Usko*, *Vesa* ja *Ville*.

Vastaajien suomalaisina pitämät nimet ovat selvästi erilaisia kuin kansainvälisinä pitämät: ne ovat suurimmaksi osaksi hyvin tavallisia, ajattomia suomalaisia etunimiä. *Anselma*, *Margetta*, *Jouka* ja *Kaukomieli* eivät tosin esiinny suomalaisessa nimipäiväkalenterissa (Yliopiston nimipäiväalmanakka). *Jouka* ja *Kaukomieli* kuitenkin viittaavat suomalaiseen mytologiaan: *Kaukomieli* esiintyy Kalevalassa (Lempiäinen 1999: 376; Vilkuna 2001: 106), ja *Joukakin* viittaa Joukahaiseen. Vastaajat ovat maininneet muitakin Kalevalasta tai suomalaisesta kansanperinteestä peräisin olevia nimiä, esimerkiksi *Ainon*, *Ilmarin* ja *Sampon*. Lisäksi esiintyy useita nimiä, joilla on merkitys yleiskielessä, esimerkiksi *Marja*, *Sini* ja *Taisto*.

3.5. Ajattomat, muodikkaat ja vanhentuneet nimet

Ajaton, *muodikas* ja *vanhentunut* ovat luonteeltaan sellaisia adjektiiveja, että niitä määrittää vahvasti ajallinen suosionvaihtelu. Nimien suosio vaihtelee aaltomaisesti, vaikkakin joidenkin nimien suosionvaihtelu on suhteellisen tasaista (Kiviniemi 2006: 169, 180). Jotkin nimet voivat myös jäädä pois käytöstä (mts. 178).

Kysymykseen ajattomasta naisennimestä oli vastannut 49 vastaajaa ja kysymykseen ajattomasta miehennimestä 48 vastaajaa. Vastausten perusteella erityisen ajattomina pidettiin seuraavia nimiä:

Taulukko 9. Useimmin mainitut ajattomina pidetyt nimet ja niiden esiintymät.

Naisennimet ja niiden esiintymät	Miehenimet ja niiden esiintymät
Anna 16	Matti 7
Maria 7	Antti 4
Aino 2	Pekka 4
Anu 2	Mikko 3
Jaana 2	Harri 2
Laura 2	Jaakko 2
Tiina 2	Johannes 2
	Juha 2
	Tuomas 2
	Ville 2

Yhden kerran mainittuja ajattomia naisennimiä olivat *Anni*, *Eeva*, *Elaine*, *Ellen*, *Iida*, *Kaija*, *Leena*, *Liisa*, *Mari*, *Paula*, *Pauliina*, *Saara*, *Sanna*, *Siiri*, *Tarja* ja *Ulla* ja yhden kerran mainittuja miehennimiä *Aapo*, *Aarno*, *Aleksi*, *Alfred*, *Elias*, *Elvis*, *Frans*, *Janne*, *Jouka*, *Juhani*, *Juho*, *Jukka*, *Jussi*, *Lauri*, *Otto*, *Pasi*, *Pertti* ja *Seppo*.

Ajattomiksi mainitut nimet ovatkin suurelta osin hyvin tavallisia, ajattomia nimiä. Varsinkin lista useimmin ajattomiksi koetuista miehennimistä kuvaa hyvin sitä, mitkä nimet ovat todella olleet suosionvaihtelultaan tasaisia. Naisennimistä selvästi useimmin mainitut *Anna* ja *Maria* ovat myös varsin ikivihreitä nimiä. (Kiviniemi 2006: 180.) Toisaalta ajattomina on kyllä pidetty myös sellaisia nimiä, joiden ajallisen suosionvaihtelun huippu on ollut selvästi tietynä ajanjaksona: esimerkiksi *Anun* suosionhuippu on ollut vuosina 1965–1984 (Kiviniemi 2006: 334) ja *Harrin* suosionhuippu puolestaan vuosina 1955–1974 (mts. 319). Ajattomiksi

voidaan kokea myös nykypäivän muotiniimet, sillä *Ellen, Iida, Siiri, Aapo, Elias, Frans* ja *Otto* ovat myös päässeet mukaan listalle, vaikka ne ovat todellisuudessa kasvattaneet selvästi suosiotaan 2000-luvulle tultaessa aikaisempaan suosioon verrattuna (Nimipalvelu). Ehkä tällaiset tietyn aikakauden muotiniimet on mainittu, koska ne ovat aikoinaan olleet niin tavallisia, että ne voidaan helposti kokea myös ajattomiksi. Mielenkiintoinen maininta ajattomien nimien kohdalla on myös *Elvis*, joka on ehkä koettu ajattomaksi nimeä kantavan Elvis Presleyn vuoksi.

Kysymykseen muodikkaasta naisennimestä ja miehennimestä oli vastattu suhteellisen harvoin, 45 kertaa kumpaankin kysymykseen. Muodikkaista nimistä eniten mainintoja saivat seuraavat nimet:

Taulukko 10. Useimmin mainitut muodikkaina pidetyt nimet ja niiden esiintymät.

Naisennimet ja niiden esiintymät	Miehennimet ja niiden esiintymät
Laura 4	Aleksi 3
Aada 2	Daniel 2
Aleksandra/Alexandra 2	Elias 2
	Frans/Franz 2
	Jani 2
	Joonas 2
	Juha 2
	Veeti 2

Muodikkaista naisennimistä yhden kerran mainittiin *Aino, Anna, Anu, Camilla, Elina, Ellen, Emma, Eveliina, Helmi, Hennariikka, Jane, Janika, Jasmin, Jenna, Jenni, Joanna, Johanna, Katri, Krista, Linda, Lumi, Mirja, Moona, Nina, Ninna, Noora, Oona, Pinja, Raakel, Shamandra, Silvia, Siru, Sofia, Tilda, Tuuli, Venla* ja *Viivi* ja miehennimistä *Aku, Bert, Hugo, Jari, Jere, Jiri, Joni, Juuses, Kasperi, Kim, Lari, Luka/Luca, Miikka, Mika, Mikko, Neo, Niklas, Nino, Nuutti, Ossi, Otto, Pekka, Petteri, Ragnar, Saku, Sami, Teemu* ja *Tyko*.

Muodikkaiksi koetut nimet ovat uudempia ja erikoisempia kuin ajattomat. Odotuksenmukaisesti mukana on useita 2000-luvun suosikkiniimiä, kuten *Aada, Elias* tai *Veeti*, mutta toisaalta myös monen muun eri aikakauden nimet ovat päässeet mukaan listalle. Esimerkiksi *Jani* on ollut suosionsa huipulla vuosina 1970–1994 (Kiviniemi 2006: 320), *Joonas* 1985–1999 (mts. 321) ja *Juha* 1955–1979 (mts. 322). Jo edellä useiden adjektiivien kohdalla esille tullut kansainvälistyminen näkyy myös: esimerkiksi *Camilla, Jane, Shamandra, Hugo* tai *Luca* viittaavat ulkomaisiin kulttuureihin. Monet mainitut nimet ovat myös suhteellisen eri-

koisia: suomalaisessa nimipäiväkalenterissa eivät esiinny *Alexandra, Camilla, Hennariikka, Jane, Ninna, Shamandra, Silvia, Bert, Franz, Hugo, Juuses, Luca, Luka, Neo, Nino, Ragnar* tai *Tyko* (Yliopiston nimipäiväalmanakka). Toisaalta muodikkaana pidetyt nimet eivät ole pelkästään kansainvälisiä ja erikoisia, vaan paljon on mainittu myös ns. uusvanhoja nimiä, jotka ovat olleet suosionsa huipulla noin vuosisata sitten ja nousseet 2000-luvulla uudestaan suosioon (Kiviniemi 2006: 56). Tällaisia ovat esimerkiksi useasti mainitut *Aada* ja *Frans/Franz* (mts. 57, Nimipalvelu).

Kysymykseen vanhentuneesta naisennimestä taas tuli 48 vastausta ja kysymykseen vanhentuneesta miehennimestä 47 vastausta. Vanhentuneimpina pidettiin seuraavia nimiä:

Taulukko 11. Useimmin mainitut vanhentuneina pidetyt nimet ja niiden esiintymät.

Naisennimet ja niiden esiintymät	Miehennimet ja niiden esiintymät
Kyllikki 4	Erkki 6
Lempi 2	Veikko 4
Maire 2	Jorma 3
	Tauno 3
	Usko 3
	Aatami 2
	Matti 2

Yhden kerran vanhentuneista naisennimistä oli mainittu *Airi, Anja, Annikki, Anselma, Bertta, Edith, Elli, Hellevi, Heta, Hilikka, Hilma, Iris, Irma, Justiina, Kaino, Kerttu, Kirsti, Laila, Laura, Leena, Maija, Marjaleena, Marjatta, Marketta, Martta, Niina, Olga, Pamela, Pirjo, Pirkko, Ruut, Salme, Sanelma, Sinikka, Sohvi, Suoma, Tarja, Tuija, Tuula* ja *Vappu*. Yhden kerran vanhentuneista miehennimistä taas esiintyivät *Aarne, Arhippa, Armas, Aulis, Ernesti, Jani, Jukka, Jusa, Kalle, Kauko, Kullervo, Manasse, Olavi, Paavo, Pekka, Seppo, Simeon, Teuvo, Toivo, Uljas, Uolevi, Vilho, Viljami* ja *Yrjö*.

Vanhentuneet nimet ovat hyvin erityyppisiä kuin ajattomat tai muodikkaat: ne eivät ole suosioltaan niin tasaisia kuin ajattomat nimet, eivätkä ne ole olleet muodissa niin vähän aikaa sitten kuin muodikkaat nimet. Sen sijaan ne ovat yleensä ottaen selvästi tietyn aikakauden, 1900-luvun alkuvuosikymmenten, nimiä. Useasti esille tullut kansainvälistyminen ei näiden nimien kohdalla näy. Jotkut nimet, kuten *Lempi, Usko* tai *Kaino*, ovat myös semanttisesti läpinäkyviä.

3.6. Mielikuvien yhtenäisyys

Koska mielikuva on yksilön ”kokemusten, tietojen, asenteiden, tunteiden ja uskomusten summa” (Rope & Methner 1991: 32), mielikuvat eivät aina välttämättä ole kovin yhtenäisiä. Edellä esitetystä on jo tullutkin ilmi, että mielikuvien yhtenäisyys vaihtelee adjektiivittain: vaikka kaikkiin kysymyksiin on vastattu lähes yhtä usein, joihinkin adjektiiveihin on kuitenkin liitetty useampia eri nimiä kuin toisiin. Periaatteessa yhteen kyselylomakkeen kohtaan (*kaunis naisennimi, kaunis miehennimi* jne.) on ollut mahdollista yhdistää enintään 50 eri nimeä, koska vastaajia oli 50. Jotkut vastaajat ovat kuitenkin liittäneet joihinkin adjektiiveihin useampia nimiä, joten käytännössä yhteen kohtaan liitettyjen nimien määrä on voinut olla suurempikin kuin 50; tällöin tulokset olisivat olleet hyvin hajanaiset. Taulukko 13 havainnollistaa sitä, mihin kyselylomakkeen kohtaan liitettiin eniten ja mihin puolestaan vähiten nimiä.

Taulukko 12. Mainittujen eri nimien määrä kyselylomakkeen kohtien mukaan.

Kyselylomakkeen kohta	Kohtaan liitettyjen eri nimien määrä
Ärsyttävä naisennimi	44
Vanhentunut naisennimi	43
Ruma naisennimi	43
Muodikas naisennimi	40
Hauska naisennimi	40
Kaupunkilainen miehennimi	39
Ärsyttävä miehennimi	39
Kaunis naisennimi	38
Kaunis miehennimi	38
Kaupunkilainen naisennimi	37
Kansainvälinen miehennimi	36
Muodikas miehennimi	36
Ruma miehennimi	35
Maalainen naisennimi	34
Vanhentunut miehennimi	31
Ajaton miehennimi	28
Hauska miehennimi	29
Maalainen miehennimi	29
Kansainvälinen naisennimi	26
Suomalainen naisennimi	24
Suomalainen miehennimi	24
Ajaton naisennimi	23

Mitä enemmän nimiä jossakin kohdassa on, sitä hajanaisemmat ovat kyseisen kohdan tulokset. Vastaajat näyttävät siis olleen melko yksimielisiä varsinkin ajattomasta naisennimestä, suomalaisista miehen- ja naisennimistä sekä kansainvälisestä naisennimestä. Sen sijaan ärsyttävät miehennimet sekä vanhentuneet, rumat, muodikkaat ja hauskat naisennimet jakoi-
vat mielipiteitä kaikista eniten. Adjektiiveista yleensä ottaen yhteneväisimpiä tuloksia näyttäi-
sivät antavan *ajaton*, *suomalainen* ja myös *maalainen*. Sen sijaan *ärsyttävä* on sellainen ad-
jektiivi, että vastaajat eivät ole liittäneet siihen kovinkaan paljon samoja nimiä.

Mielikuvista siis löytyy jossain määrin yhtenäistä pohjaa. Kysymystä tarkastellaan lähemmin vielä kielensisäisten ja -ulkoisten tekijöiden vaikutusta käsiteltäessä: vaikka vastaajat eivät ole maininneet välttämättä samoja nimiä, onko nimissä kuitenkin jotakin samaa esimerkiksi ajallisen vaihtelun tai äännerakenteen näkökulmasta katsottuna?

3.7. Aineistossa esiintyneet nimet ja niihin liittyvät mielikuvat

Aineisto koostuu yhteensä 477:stä erilaisesta nimestä, joista naisennimiä on 252 ja miehenni-
miä 225. Esiintymiä on 1 041 kappaletta, joten monia nimiä on mainittu useaan otteeseen.
Useimmin mainitut nimet selviävät taulukosta 14. Taulukkoon on otettu mukaan kaikki nimet,
jotka on mainittu vähintään viisi kertaa.

Taulukko 13. Useimmin mainitut nimet koko aineistossa.

Naisennimet ja niiden esiintymät	Miehennimet ja niiden esiintymät
Anna 23	Matti 30
Maria 20	Pekka 16
Maija 18	Jorma 15
Laura 17	Yrjö 13
Aino 14	Jussi 11
Liisa 9	Otto 9
Tarja 8	Antti 8
Aleksandra 3 + Alexandra 5 = 8	Jaakko 8
Pirjo 7	Jani 7
Julia 6	Johannes 7
Justiina 6	Juha 7
Sara 6	Mikko 7
Irma 5	Pertti 7
Irmeli 5	Simo 7
Sofia 5	Erkki 6
Suvi 5	Joonas 6
Terttu 5	Nico 6
Ursula 5	Seppo 6
	Ville 6
	Aleksi 5
	Daniel 5
	Elias 5
	Juhani 5
	Mikael 5
	Rauno 5

Kaikista useimmin esiintynyt nimi oli siis *Matti*, joka mainittiin aineistossa yhteensä 30 kertaa. Seuraavaksi useimmin esiintyi neljä eri naisennimeä: *Anna* (23), *Maria* (20), *Maija* (18) ja *Laura* (17). Kuudenneksi yleisin nimi on taas miehennimi, *Pekka*. Vielä yli kymmenen kertaa on mainittu *Jorma*, *Aino*, *Yrjö* ja *Jussi*.

Seuraavista taulukoista tulee esille, minkä adjektiivien kohdalla useimmin esiintyneet nimet on mainittu ja minkälaisiksi aineiston yleisimmät nimet siis keskimäärin koetaan. Olen ottanut taulukoihin mukaan yli kymmenen kertaa aineistossa esiintyneet nimet. Esittelen ensin useimmin mainitut miehennimet ja sitten naisennimet. Taulukoissa adjektiivien perässä olevat

luvut viittaavat siihen, kuinka monta kertaa kyseinen adjektiivi on aineistossa nimeen yhdistetty.

Taulukko 14. Mielikuvat nimestä *Matti* (mainittu 30 kertaa)

Suomalainen	15
Ajaton	7
Maalainen	3
Vanhentunut	2
Ärsyttävä	1
Ruma	1
Kansainvälinen	1

Mattia vastaajat ovat pitäneet ennen kaikkea suomalaisena, mutta lisäksi ajattomana ja jonkin verran myös maalaisena. Vanhentuneisuus tuli myös esille kaksi kertaa, vaikka useampien mielestä nimi onkin ajaton. Ärsyttävänä, rumana ja kansainvälisenä nimeä pidettiin vain kerran.

Taulukko 15. Mielikuvat nimestä *Pekka* (mainittu 16 kertaa)

Suomalainen	7
Ajaton	4
Maalainen	2
Muodikas	1
Vanhentunut	1
Ärsyttävä	1

Pekka on liitetty ennen kaikkea suomalaisuuteen, mutta myös ajattomuuteen. Lisäksi sitä on pidetty maalaisena ja yhden kerran muodikkaana, vanhentuneena ja ärsyttävänä. Mielikuvat *Pekasta* ja *Matista* ovat hyvin samankaltaiset: nimet liitetään ennen kaikkea suomalaisuuteen, ajattomuuteen ja maalaisuuteen.

Taulukko 16. Mielikuvat nimestä *Jorma* (mainittu 14 kertaa)

Hauska	5
Ruma	3
Maalainen	2
Vanhentunut	2
Ärsyttävä	1
Suomalainen	1

Jorma on hieman erilainen miehennimi kuin *Matti* tai *Pekka*: se on aineistossa koettu ennen kaikkea hauskaksi ja rumaksi, mutta myös maalaiseksi ja vanhentuneeksi ja jonkin verran ärsyttäväksi ja suomalaiseksi.

Taulukko 17. Mielikuvat nimestä *Yrjö* (mainittu 13 kertaa)

Ruma	6
Hauska	6
Vanhentunut	1

Yrjö tuli selvästi esille kahden eri adjektiivin kohdalla: toisaalta hauskan, toisaalta ruman. Myös vanhentuneena sitä pidettiin kerran.

Taulukko 18. Mielikuvat nimestä *Jussi*.

Maalainen	6
Suomalainen	3
Ajaton	1
Hauska	1

Jussi tuli esille ennen kaikkea kysyttäessä maalaista nimeä, ja myös suomalaisuus liitettiin *Jussiin*. Ajattomuus ja hauskuus tulivat myös esille kerran.

Taulukko 19. Mielikuvat nimestä *Anna*.

Ajaton	16
Kansainvälinen	3
Kaunis	2
Muodikas	1
Kaupunkilainen	1

Annaa vastaajat pitivät hyvin ajattomana nimenä. Myös kansainvälisyys ja kauneus tulivat esille joitakin kertoja. Jotkut pitivät *Annaa* myös muodikkaana ja kaupunkilaisena. Nimestä esiin piirtyvä kuva onkin varsin nuorekas.

Taulukko 20. Mielikuvat nimestä *Maria*.

Kansainvälinen	9
Ajaton	7
Kaunis	3
Suomalainen	1

Maria tuli esille ennen kaikkea kysyttäessä kansainvälistä nimeä, mutta liittyi vahvasti myös ajattomuuteen. Kauneus tuli myös esille. Yksi vastaaja piti *Mariaa* myös suomalaisena. Mielikuvat *Annasta* ja *Mariasta* ovat samankaltaisia: molemmat nimet koetaan hyvin ajattomiksi ja kansainvälisiksi, myös kauniiksi.

Taulukko 21. Mielikuvat nimestä *Maija*.

Maalainen	8
Suomalainen	7
Vanhentunut	1
Ruma	1
Ärsyttävä	1

Mielikuvat kolmanneksi useimmin mainitusta naisennimestä, *Maijasta*, poikkeavat selvästi *Annasta* ja *Mariasta* esiin piirtyvistä mielikuvista. *Maija* ei näyttäyty kansainvälisenä ja ajattomana, vaan on vastaajien mielestä ennen kaikkea suomalainen ja maalainen, joidenkin mielestä myös vanhentunut, ruma ja ärsyttävä.

Taulukko 22. Mielikuvat nimestä *Laura*.

Kansainvälinen	6
Muodikas	4
Kaunis	2
Ajaton	2
Kaupunkilainen	1
Vanhentunut	1
Suomalainen	1

Laura on taas profiililtaan enemmän *Annan* ja *Marian* kaltainen: se on vastaajien mielestä ennen kaikkea kansainvälinen ja muodikas, jossain määrin myös kaunis ja ajaton. Myös kaupunkilaisuus, vanhentuneisuus ja suomalaisuus tulivat esille kerran.

Taulukko 23. Mielikuvat nimestä *Aino*.

Suomalainen	10
Ajaton	2
Muodikas	1
Kansainvälinen	1

Ainoa on odotuksenmukaisesti pidetty ennen kaikkea suomalaisena. Kaksi vastaajaa on pitänyt sitä myös ajattomana, yksi muodikkaana ja yksi kansainvälisenä. Siihen liitetyt adjektiivit ovat siis keskenään hieman ristiriitaisia.

Aineiston kaikista yleisimmät nimet ovat selvästi hyvin ajattomia, yleisiä ja tavallisia. Eero Kiviniemi käyttää käsitettä *ikivihreä nimi*, jolla hän viittaa suosionvaihtelultaan suhteellisen tasaisiin nimiin. Tällaisen nimen on vuosien 1880 ja 1999 välisenä aikana saanut aina vähintään yksi lapsi tuhannesta, jolloin ikivihreitä nimiä kertyy naisennimistä 15 ja miehenimistä 14. (Kiviniemi 2006: 180.) Aineiston yleisimmistä nimistä niin *Matti*, *Anna*, *Maria*, *Maija*, *Laura*, *Pekka* kuin *Ainokin* ovat olleet suosioltaan suhteellisen tasaisia (mt.). Myös muut aineistossa yleiset mutta kuitenkin alle kymmenen kertaa esiintyneet nimet ovat melko ajattomia: *Liisa*, *Antti*, *Jaakko*, *Johannes*, *Juhani*, *Mikko* ja *Simo* ovat olleet ajalliselta suosionvaihtelultaan maltillisia (Kiviniemi 2006: 180, 314–354; Nimipalvelu).

Huomiota ovat kuitenkin saaneet myös muunlaiset nimet: esimerkiksi 2000-luvun suosikkinimistä on mainittu useasti *Aleksandra*, *Sara*, *Sofia*, *Aleksi*, *Daniel*, *Elias*, *Mikael* ja *Nico* sekä *Justiina* ja *Otto*, jotka ovat olleet suosionsa huipulla 1900-luvun alussa mutta nousseet 2000-luvulla uudestaan aikaisempaa suositummiksi. (Kiviniemi 2006: 314–354; Nimipalvelu.) Huomiota näkyisivät siis kiinnostavan ainakin vierasperäiset kirjoitusasut ja varmasti myös nimen yleinen muodikkuus.

Useasti mainittu *Yrjö* on mielenkiintoinen tapaus, sillä se on selvä 1900-luvun alun suosikinimi mutta ei ole kuitenkaan noussut 2000-luvulla uudestaan suosioon, vaikka monille 1900-luvun omakielisille nimille on 2000-luvulla näin käynyt (Kiviniemi 2006: 280, 331; Nimipalvelu). *Yrjön* nousua on varmaankin hidastanut negatiivissävytteinen slangimerkitys 'oksennus' (Paunonen 2000 s.v. *yrjö*), minkä vuoksi se lienee usein mainittukin. Yleiskieliset ja slangimerkitykset näyttäisivät muutenkin kiinnostavan ihmisten huomiota, sillä myös *Jorma*, *Pirjo*, *Suvi* ja *Terttu* esiintyvät aineistossa useasti. *Tarjan* puolestaan voisi kuvitella pääseen listalle julkisuuden henkilöiden vuoksi. Mielikuvat etunimistä eivät siis synny tyhjiössä, vaan ne ovat aina osa ympäröivää maailmaa.

Yleisimmille nimille on yhteistä tavallisuuden lisäksi se, että ne on kaikista useimmin yhdistetty suomalaisuuteen: *Matti*, *Maija*, *Pekka*, *Aino* ja myös *Jussi* on koettu hyvin suomalaisiksi. Ajattomuus on myös näitä nimiä yhdistävä piirre, sillä varsinkin *Matti*, *Anna* ja *Maria* mutta myös *Pekka*, *Laura* ja *Aino* on koettu ajattomiksi. Maalaisuus taas on liitetty *Maijaan*, *Jussiin* ja myös *Mattiin*. Ajattomuus, suomalaisuus ja maalaisuus näyttäisivät siis olevan sellaisia ilmiöitä, joihin liitetään hyvin samantapaisia nimiä ja joita siis määrittää mielikuvien yhtenäisyys. Tätä tukee myös se havainto, että juuri ajattomat naisennimet sekä suomalaiset

naisen- ja miehennimet tuottivat kyselyssä kaikista yhteneväisimmät tulokset kaikkien mainittujen nimien määrän kannalta. Käsitukset maalaisista ja ajattomista miehennimistä olivat myös varsin yhteneväiset, eivätkä käsitukset maalaisesta naisennimestäkään aivan hajanaiset ole.

Ikivihreät, tavalliset nimet siis liittyvät varsinkin suomalaisuuteen, ajattomuuteen ja maalaisuuteen, mutta myös kansainvälisyyteen. Jonkin verran kytköksiä näillä nimillä oli myös kauneuteen, muodikkuuteen ja hauskuuteen. Sen sijaan rumuus, ärsyttävyys, kaupunkilaisuus tai vanhentuneisuus eivät vastaajien mielissä juurikaan liittyneet näihin usein mainittuihin ajattomiin nimiin. Ajattomiin nimiin suhtauduttiin siis suhteellisen myönteisesti, sillä niitä ei pidetty rumina eikä ärsyttävänä eikä niiden katsottu myöskään vanhentuneen.

2000-luvun nimiin liitettiin selvästi erityyppisiä mielikuvia: kaupunkilaisuus, kansainvälisyys ja muodikkuus olivat näihin nimiin liitettyjä määreitä. Muotiniimiä pidettiin myös kauniina ja toisaalta ärsyttävänä; suhtautuminen on siis hieman ristiriitaista. Tätä tukee se Roosin (2009: 119) havainto, että muotinimistä pidetään, mutta niitä ei tahdota välttämättä antaa omalle lapselle.

Ennen 2000-lukua muodissa olleisiin nimiin vastaajat taas liittivät ennen kaikkea rumuuden ja hauskuuden. Suhteellisen vanhat nimet olivat vastaajien mielestä usein myös ärsyttäviä. Tällaisiin nimiin, joiden suosionhuippu on ollut ennen 2000-lukua, vastaajat tuntuivatkin suhtautuvan yleensä ottaen kaikkein kielteisimmin, kun taas ajattomiin nimiin suhtaudutaan melko neutraalisti ja muodikkaisiin nimiin hieman ristiriitaisesti. Vastaajien tuntemien ihmisten nimet ovat usein juuri ennen 2000-lukua muodissa olleita nimiä, joten tällaisia nimiä pidetään ehkä helposti ärsyttävänä tai toisaalta hauskoina nimenkantajien perusteella.

Toisaalta aineistosta tulee hyvin esille myös mielikuvien subjektiivisuus. Moni nimi on mainittu ristiriitaisen piirteiden kohdalla: esimerkiksi *Mikkoon* liittyy sekä kauneus että ärsyttävyys. Jotkut nimet ovat profiililtaan yhteneväisempiä, kun taas toisiin on liitetty monia ristiriitaisiakin adjektiiveja. Esimerkiksi *Tarja* on vastaajien mielestä ruma, kansainvälinen, kaupunkilainen, maalainen, ajaton ja vanhentunut. Ikivihreistä nimistä käsitukset näyttäisivät olevan hieman yhteneväisemmät: esimerkiksi juuri *Matista* piiryy vastausten perusteella selkeästi tietynlainen kuva.

4. KIELENSISÄISTEN TEKIJÖIDEN VAIKUTUS

4.1. Äänne- ja tavorakenne

Kielensisäisistä tekijöistä äänne- ja tavorakenne on keskeisellä sijalla, kun tarkastellaan etunimien herättämiä mielikuvia – ovathan nimet aina osa kieltä, ja kieli rakentuu äänneistä. Äänne- ja tavorakenne voi liittyä nimen äänneasuun yleensä, vierasperäisiin äänneisiin, nimen pituuteen ja lyhyteen tai nimen tavorakenteeseen muuten.

4.1.1. Äänneasu

Nimien äänneasua tarkasteltaessa tulee esille maallikoiden ja kielentutkijoiden käyttämän kielen ja käsitteistön erilaisuus (Palander 2007: 11); monesti vastaajat ovat esimerkiksi sanoneet nimen ”kuulostavan” joltakin. Tulkitseen tämän viittaavan nimenomaan äänneisiin. Äännerakenteen vaikutus saattaa liittyä joihinkin tiettyihin, yksittäisiin äänneisiin tai yleensä ottaen äänneelliseen kokonaishahmoon, mikä tuli esille etenkin **kauniiksi** ja **rumiksi** koettujen nimien kohdalla. Kun vastaajat perustelivat nimien kauneutta äänneisiin liittyvillä seikoilla, he viittasivat yleensä nimen yleiseen äänneasuun. Kauniita nimiä kuvailtiin usein pehmeiksi ja soljuviksi ja toisaalta yhden kerran myös särmiikkäiksi:

- [Aada/Mika, kaunis] Kauniit nimet ovat mielestäni pehmeitä ja soljuvia. (n22)
- [Joanna, kaunis] Soljuva, ei töksähdä. (n21)
- [Eelis, kaunis] Eelis kuulostaa pehmeältä. (n20)
- [Marko, kaunis] Markossa jännää särmiä. (m22)

Rumia nimiä taas kuvailtiin esimerkiksi rosoisiksi, raaoksiksi, epänaisselliseksi ja töksähtäviksi. Kaikki vastaajat eivät kuitenkaan osanneet sanoa, mikä äänneasussa tarkkaan ottaen oli heidän mielestään rumaa; moni vastaaja oli tässäkin perustellut valintojaan juuri nimen yleisellä äänneasulla.

- [Arja/Reino, ruma] Liian rosoisen kuuloisia (n22)
- [Irma, ruma] Irma kuulostaa raa'alta-- (m25)
- [Ursula, ruma] Kuulostaa niin epänaisselliselta. (n21)
- [Pirkko, ruma] Töksähtää. (n21)
- [Tellervo/Armas, ruma] -- korvaan ikävän kuuloisia. (n21)
- [Raili, ruma] Raili vaan ei kuulosta kovin hyvältä (n21)

Jotkut osasivat kuitenkin paikantaa nimen kauneuden tai rumuuden nimenomaan joihinkin tiettyihin äänteisiin:

- [Pinja, kaunis] kuulostaa omaan korvaan kauniilta. pidän myös siitä, että naispuolisten nimessä on i-kirjain. (n20)
 [Jorma, ruma] ehkäpä r:n ja j:n yhdistelmä (m27)
 [Kari/Karita, ruma] Kuulostaa rumalta K+R, hyi! (n21)
 [Yrjänä, ruma] Yrjänän y:t ja ä:t tekevät siitä omaan suuhuni melko ruman. (n19)

Kyselyyn osallistui myös joitakin kielitieteilijöitä, jotka kuvasivat äännerakenteen vaikutusta nimiin enemmän kielitieteellisin termein:

- [Saara/Johannes, kaunis] Foneettisesti kaunis. (m22)
 [Elias, kaunis] Elias-nimessä on kauniit äänteet. (n19)

Kauniit nimet koettiin siis yleensä kauniiksi juuri ”pehmeiden”, ”soljuvuuden” tai ”kauniilta kuulostamisen” vuoksi. Tällaisia kauniilta kuulostavia, pehmeitä nimiä ovat vastaajien mielestä esimerkiksi *Aada*, *Eelis*, *Elias*, *Joanna*, *Lilja*, *Melissa*, *Mika* ja *Nooa*. Näissä nimissä yleisiä näyttäsivät olevan *l*-, *m*- ja *n*-äänteet. Eero Kiviniemi mainitseekin, että naisnimeissä on yleensä ottaen paljon soinnillisia konsonantteja *m*, *n* ja *l* (1982: 167). Seuraava taulukko havainnollistaa sitä, kuinka suuri osa kauniiksi koetuista nimistä todella sisältää näitä äänteitä.

Taulukko 24. Soinnillisten konsonanttien *l*, *m* ja *n* suhteellinen osuus kauniiksi koettujen nimien esiintymistä.

Äänne	Prosenttiosuus naisennimien esiintymistä	Prosenttiosuus miehennimien esiintymistä
<i>l</i>	31 %	28 %
<i>m</i>	16 %	22 %
<i>n</i>	39 %	41 %

Taulukosta voi huomata, että *n*-äänne liittyy nimien kauneuteen kaikista vahvimmin. *m*-äänteiden yhteys nimien kauniiksi kokemiseen ei taas näyttäisi olevan niinkään voimakas. Huomionarvasta näiden soinnillisten konsonanttien esiintymisessä on, että miehennimet sisältävät näitä pehmeiksi ja kauniiksi koettuja äänteitä suurin piirtein yhtä paljon kuin naisenni-

met, vaikka nämä äänneet yleensä ovatkin tavallisempia naisennimissä (Kiviniemi 1982: 167). Kauniina pidetyt miehennimet näyttäisivät siis ainakin joltakin osin olevan naisennimien tapaisia.

Rumia nimiä taas kuvailtiin rosoisiksi, raaoksiksi ja töksähtäviksi, ja niitä tarkasteltaessa tuleekin kiinnittäneeksi huomiota *r*-äänneiden runsauteen. Näitä todella on rumiksi koetuissa nimissä paljon: jopa 69 % naisennimien esiintymistä ja 55 % miehennimien esiintymistä sisältää *r*-äänteen. Jotkut vastaajat olivat tähän perusteluissaan viitanneetkin. Kauniiksi koetuista naisennimistä *r*-äänteen sisältää 27 % ja miehennimistä 22 %, joten ero rumiksi koettuihin nimiin on selvä. Rumiksi pidetyistä nimistä *r*-äänteen sisältävät esimerkiksi *Irma, Irmeli, Karita, Krista, Mari, Riitta, Ursula, Jorma, Kari, Pertti, Reino* ja *Yrjänä*.

Kaupunkilaisiksi koettujen nimien äännerakenteita tarkasteltaessa mielenkiintoinen huomio on se, että kaupunkilaisina pidetyt naisennimet näyttäisivät sisältävän poikkeuksellisen paljon *r*-äänneitä: esiintymistä *r*-äänteen sisältää tasan 50 %. Maalaisiksi koetuissa nimissä vastaava prosenttiluku on 19 %. Miehennimissä ei vastaavaa eroa ole, sillä sekä kaupunkilaisissa että maalaisissa miehennimissä on *r*-äänneitä 22 %. *r*-äänneiden runsaus liittyy siis nimenomaan kaupunkilaisiin naisennimiin. Vastaajat olivat maininneet esimerkiksi *Iran, Lauran, Miran, Rean, Saran* ja *Veeran*.

Myös nimien hauskuutta ja ärsyttävyyttä on muutaman kerran perusteltu äänneisiin ja tavuihin liittyvillä seikoilla sekä joltakin ”kuulostamisella”, vaikka nämä seikat eivät hauskojen ja ärsyttävien nimien kohdalla kaikista painavimpia olleetkaan. Nimen **hauskuus** kytkettiin esimerkiksi rytmikkyyteen tai siihen, että nimi vain kuulostaa hauskalta:

[Nappu/Ernesti, hauska] molemmat nimet rytmikkäitä (n20)
[Ursula/Eemeli, hauska] --hauskan kuuloisia. (n19)

Ärsyttävyys kytkettiin myös joihinkin äänneellisiin seikkoihin. Kyselyyn osallistuneita kahta kielitieteilijää esimerkiksi ärsyttivät erilaiset äänneyhtymät, ja pari muutakin vastaajaa kiinnitti huomionsa nimen ääne- tai tavarakenteeseen.

[Anitta, ärsyttävä] Tt-yhtymä kuulostaa tässä nimessä jotenkin luonnottomalta. Nimeä on vaikea taivuttaa. (n19)
[Henri/Henriikka, ärsyttävä] Dentaalin nasaalin ja tremulantin yhdistelmä on hieman hankala ääntää. Tremulantista tulee helposti yksitäräinen. Äänneiden väliin tulee helposti soinnillinen dentaali klusiili. En pidä muutenkaan konsonanttiyhtymistä suomalaisissa nimissä. (m22)
[Pirjo/Nico, ärsyttävä] kovat konsonantit (m27)
[Eleonoora/Hermann, ärsyttävä] pitkiä ja ”tekemällä keksityn” oloisia. (n20)

4.1.2. Vierasperäiset äänteet

Myös vierasperäiset äänteet näyttäisivät vaikuttavan jossain määrin mielikuviin. **Kaupunkilaista** nimeä pohtiessaan vastaajat ovat myös itse tiedostaneet vierasperäisten äänteiden ja kirjoitusasujen vaikutuksen:

[Sofia/Daniel, kaupunkilainen] ehkä kummankin nimen selkeä vierasperäinen kirjoitusasu yhdistää nimet mielessäni kaupunkilaisuuteen. (n24)

[Camilla/Christian, kaupunkilainen] kaupunkilaiset hienostelee C-kirjaimilla, jotta saisivat nimet näyttämään kansainvälisemmiltä :D (n19)

[Nico, kaupunkilainen] C saa kuulostaamaan trendikkäältä (n21)

Kaupunkilaisiksi koetuista nimistä poikkeuksellisen suuri osa sisältääkin vierasperäisiä äänteitä tai kirjaimia: naisennimistä 17,4 % ja miehennimistä 16,3 %. Vertailun vuoksi sanotakoon, että esimerkiksi maalaisissa nimissä vierasperäisiä äänteitä tai kirjaimia ei ole lainkaan, jos *d*:tä ei katsota vierasperäiseksi.

Myös **kansainvälisinä** pidetyistä nimistä suhteellisen suuri osa sisältää vierasperäisiä äänteitä, kirjaimia ja kirjoitusasuja, mikä onkin odotuksenmukaista. Jos *d*:tä ei katsota vierasperäiseksi, kansainvälisinä pidetyistä naisennimien esiintymistä 8,5 % ja miehennimien esiintymistä 17,7 % sisältää vierasperäisen äänteen tai kirjaimen.

Vierasperäiset äänteet näyttäisivät kuitenkin jossain määrin myös ärsyttävän vastaajia: esimerkiksi *Barbara*, *Sofia*, *Alexander* tai *Nico* on koettu **ärsyttäväksi**. Sen sijaan hauskoiksi koetuista nimistä ainoastaan *Fanny* ja *Ludvig* sisältävät vierasperäisiä äänteitä.

4.1.3. Nimen lyhyys ja pituus

Myös nimen lyhyys tai pituus voi vaikuttaa siihen, millaisia mielikuvia nimeen liittyy. Olen jakanut nimet analyysia varten pitkiin, lyhyisiin ja tavallisen pituisiin nimiin. Lyhyet nimet ovat kolmi- tai nelikirjaimisia (esimerkiksi *Jani* tai *Sara*) ja pitkät nimet puolestaan kolmi- tai useampitavuisia (esimerkiksi *Johanna* tai *Mikael*). Loput nimet eli kaksitavuiset nimet ovat tavallisen pituisia, mutta niissäkin voi kyllä olla havaittavissa suomen kielestä poikkeavia rakenteita.

Nimen lyhyys tai pituus voi vaikuttaa siihen, että nimi koetaan **kauniiksi**. Ainakin muutama vastaaja kuvaili kauniita nimiä lyhyiksi ja yksi vastaaja pitkiksi:

[Ada, kaunis] Ada = lyhy, ytimekäs, söpö, sopii kaikille. (n20)

[Mira, kaunis] Mira, lyhyt ja ytimekäs, nätti. (m22)

[Silja/Leevi, kaunis] Kuulostavat korvaan näteiltä, ei liian pitkiä tai monimutkaisia. (n19)

[Serena/Joonatan, kaunis] Pitemmät nimet on kauniita.. (n21)

Kun nimien todellista pituutta tai lyhyyttä tarkastellaan, nimen pituus ei kuitenkaan näyttäisi merkittävästi vaikuttavan siihen, pidetäänkö jotakin nimeä kauniina vai rumana. Aineistossa on niin kauniiden kuin rumien nimienkin kohdalla suurin piirtein yhtä paljon pitkiä, lyhyitä ja tavallisen pituisia nimiä. Kauniit ja rumat nimet ovat myös pituudeltaan hyvin samanlaisia. Pitkät miehennimet näyttäisivät tosin olevan vastaajien mielestä pikemminkin kauniita kuin rumia.

Kaupunkilaisuuteen tai maalaisuuteen vaikuttaa myös nimen lyhyys tai pituus.

Taulukko 25. Kaupunkilaisina pidettyjen nimien pituudet.

Pituus	Prosenttiosuus naisennimien esiintymistä	Prosenttiosuus miehennimien esiintymistä
Tavallinen	33 %	35 %
Pitkä	30 %	14 %
Lyhyt	37 %	51 %

Taulukko 26. Maalaisina pidettyjen nimien pituudet.

Pituus	Prosenttiosuus naisennimien esiintymistä	Prosenttiosuus miehennimien esiintymistä
Tavallinen	68,3 %	76 %
Pitkä	23 %	14 %
Lyhyt	8,7 %	10 %

Nimen lyhyys näyttäisi olevan tekijä, joka yhdistyy vahvasti kaupunkilaisuuteen: kaupunkilaisina pidetyistä miehennimistä lyhyitä eli kolmi- tai nelikirjaimisia on jopa 51 %, esimerkiksi useasti mainittu *Nico*. Kaupunkilaisina pidetyistä naisennimistäkin melko suuri osa on lyhyitä varsinkin maalaisiin naisennimiin verrattuna. Toisaalta aineistossa on myös useita pitkiä kaupunkilaisiksi koettuja nimiä, esimerkiksi *Hennariikka* tai *Christian*, mutta tällaisia löytyy myös maalaisista nimistä, esimerkiksi *Annikki*, *Marjatta* tai *Juhani*. Tässä suhteessa maalaisten ja kaupunkilaisten nimien välillä ei näyttäisi olevan suurta eroa. Nimien pituudella ja lyhyydellä on joka tapauksessa merkityksensä: miehennimien kaupunkilaisuus näyttäisi

kytkeytyvän suuressa määrin niiden lyhyyteen, kun taas naisilla pidetään kaupunkilaisina niin tavallista lyhempiä kuin pidempiäkin nimiä. Tavallisten pituisten nimien osuus jää joka tapauksessa sekä kaupunkilaisissa naisen- että miehennimissä reiluun 30 %:iin, kun vastaavat prosenttiluvut maalaisten nimien kohdalla ovat selvästi suuremmat. Tämä liittyy kaupunkilaisiin nimiin yhdistettyyn erikoisuudentavoitteluun, joka tulee tutkimuksessa myöhemmin esille (ks. luku 5.2.).

4.1.4. Tavurakenne

Joissakin tapauksissa myös nimen tavurakenne voi vaikuttaa nimestä syntyvään mielikuvaan. Esimerkiksi hauskoiksi koetuissa nimissä on joitakin hieman keskimääräisestä poikkeavia rakenteita: hauskoista naisennimistä 37 %, esimerkiksi *Anni* tai *Titta*, on kaksitavuisia nimiä, joiden keskellä on geminaatta. Hieman poikkeavia rakenteita näyttäisi olevan myös hauskoiksi koetuissa miehennimissä. Yleisimmin suomen kielessä tavu muodostuu konsonantista ja vokaalista (CV) tai konsonantista, vokaalista ja konsonantista (CVC) (ISK), mutta muutama hauskaksi koettu miehennimi näyttäisi poikkeavan suomen kielen tavallisimmista tavurakenteista: tällaisia nimiä ovat *Konsta* ja *Sampsa*, joissa ensimmäiset tavut muodostuvat konsonantista, vokaalista ja kahdesta konsonantista, ja *Nuutti*, jonka ensimmäinen tavu muodostuu konsonantista, kahdesta vokaalista ja konsonantista.

4.2. Yleiskieliset merkitykset

Toinen kielensisäinen tekijä, joka äänne- ja tavuseikkojen ohella vaikuttaa etunimistä syntyviin mielikuviin, on nimen semantiikka. Monet nimet ovat alkuperäiskielissä usein merkinneet jotakin (Bertills 2003: 28), ja suomen kieli sisältää vielä nykyäänkin runsaasti omakielisiä, semanttisesti läpinäkyviä nimiä (Kiviniemi 2006: 270–272); tällaisia ovat esimerkiksi *Toivo*, *Rauha* tai *Lumi*. Eero Kiviniemi (2006: 143) mainitsee, että suurin osa näistä nimistä on positiivissävytteisiä. Vastausten perusteella semantiikka ei kuitenkaan näyttäisi liittyvän ainoastaan myönteisiin mielikuviin: aineistosta nousee nimittäin esille paitsi hauskojen myös rumien nimien yhteys semantiikkaan. Myös kauneus, suomalaisuus, maalaisuus ja vanhentuneisuus liittyvät jossakin määrin yleiskielisiin ja slangimerkityksiin.

Luontoaiheisia nimiä on aineistossa runsaasti, ja niitä esiintyi myös joidenkin vastaajien perusteluissa:

- [Marjaterttu, hauska] Se, että nimellä on myös toinen merkitys ”marjaterttu”. (n21)
 [Nuppu, hauska] Nuppu-nimellä muukin merkitys (n20)
 [Hilla, hauska] Siitä tulee mieleen lakka. (n21)
 [Pälvi, ruma] Pälvistä tulee mieleen pälvisilsa ja pälvikalju (m25)

Luontoaiheisiin nimiin suhtaudutaan useimmiten myönteisesti. Hauskoiksi on koettu *Hilla, Kukka, Marja-Terttu, Merikukka, Nuppu, Terttu* ja *Tuuli* ja kauniiksi *Heini, Lilja, Minttu, Pilvi, Pinja, Suvi* ja *Pyry*. *Heinin* tulkitseminen yleiskieliseksi ei ole aivan selvää, mutta mahdollista (Kiviniemi 2006: 20). Aina luontoaiheisia nimiä ei ole kuitenkaan pidetty yksinomaan kauniina, vaan joskus myös rumina. Rumiksi on mainittu *Iiris, Pälvi, Suvi* ja *Terttu* sekä miehennimistä *Kari*. *Pälvin* kokeminen rumaksi tuskin kuitenkaan liittyy sanan varsinaiseen merkitykseen, joka Kielitoimiston sanakirjan mukaan on ”lumeton paikka maassa keväällä” (KS s.v. *pälvi*), vaan *pälvi* assosioituu nykyään voimakkaasti pälvikaljuuteen ja pälvisilsaan. Vastaaaja on tämän maininnutkin.

Luontonimet on koettu jossain määrin myös suomalaisiksi: *Kerttu, Marja, Orvokki, Suvi* ja *Terttu* sekä *Vesa* on mainittu suomalaisten nimien kohdalla. Omakielisten nimien pitäminen suomalaisina onkin ymmärrettävää, vaikka nimet eivät varsinaisesti olisikaan suomenkielisiä perua, vaan esimerkiksi *Orvokki* voidaan katsoa käännösnimeksi latinan *Violasta* (Vilkuna 2001: 141).

Toivenimiä, jotka ilmaisevat toiveen nimenkantajan ominaisuuksista (Malila 2008: 29), on aineistossa jonkin verran. Kauniina on pidetty *Iloa, Onnia* ja *Toivoa*. Tällaisia ominaisuuksia ilmaisevia nimiä pidetään usein myös suomalaisina: vastaajat ovat maininneet *Kaukomielen, Onnin, Toivon, Urhon* ja *Uskon*. Näistä *Kaukomieli* edustaa vanhaa kansanrunojen nimitystä (Lempiäinen 1999: 376). Toivenimiä on kuitenkin pidetty usein myös vanhentuneina; monet niiden edustamat käsitteet ovat ehkä tuntuneet vanhentuneilta. Tällaisia mainittuja nimiä ovat *Kaino, Lempi, Armas, Aulis, Toivo, Uljas* ja *Usko*. *Armasta* on kerran pidetty myös rumana nimenä.

Aineistossa mainittiin myös **muita semanttisesti läpinäkyviä nimiä**. Nämä tulivat esille myös joissakin perusteluissa:

- [Roosa, kaunis] Vaaleanpunainen, hempeä (n21)
 [Ukko, ruma] Ukko-nimen merkitys. (n21)
 [Sisko/Veli, ärsyttävä] En ymmärrä, minkä takia nimeksi pitää antaa sisarusta tarkoittava sana. Tosi rasittavaa ja pöljää. (n19)
 [Taisto, suomalainen] Muistuttaa itsenäisyystaisteluista (n21)

[Suometar, suomalainen] Kamala nimi, mutta kuulostaa suomi-sanasta väännetyltä. (n21)

[Ansa, hauska] ovela Ansa (m25)

Nimien aihepiirit voivat olla mitä erilaisimpia; nimen pohjana oleva yleiskielinen sana voi ilmaista esimerkiksi ihmistä (*Mies, Ukko, Sisko, Veli, Lotta, Ninja*), väriä (*Roosa, Sini*) tai tapahtumaa (*Taisto*). Semanttisesti läpinäkyvät nimet näyttäisivät liittyvän ainakin hauskuuteen; vastaajien mielestä hauskoja nimiä ovat naisennimistä *Ansa, Ilona, Kikka, Lotta, Miina, Ninja, Pulla, Sini* ja *Taika* ja miehennimistä *Otto* ja *Ukko*. *Ilonan* voi tosin tulkita myös yksinomaan unkarilaisperäisenä nimenä (Vilkuna 2001: 86), mutta monesti se kuitenkin varmasti tulkitaan semanttisesti läpinäkyvänä. *Lotta* taas merkitsee ”lottajärjestön jäsentä” (KS s.v. *lotta*). Hauskoina on siis pidetty hyvin monenlaisia ja eri aihepiireihin liittyviä yleiskielen sanoja, ja nimien koettu hauskuus näyttäisikin osaltaan liittyvän juuri semantiikkaan.

Lisäksi nimen pitämiseen suomalaisena näyttäisivät vaikuttavan muunkinlaiset merkitykset kuin vain luontoon ja ominaisuuksiin liittyvät; suomalaisiksi on mainittu *Lahja, Lotta, Paula, Sini* ja *Taisto*. Kauniina taas on pidetty naisennimistä *Lottaa, Roosaa* ja *Saria*. Rumiksi on koettu *Ansa, Naimamuisto, Kauko, Mies* ja *Ukko*. Yleiskieliset merkitykset ovat todennäköisesti olleet vaikuttamassa näistä nimistä syntyviin mielikuviin; eräs vastaaja onkin perustelussaan viitannut *Ukko*-nimen merkitykseen.

Erilaisten yleiskielisten merkitysten lisäksi myös **slangimerkitykset** tulivat vahvasti esille etenkin hauskoiksi ja toisaalta rumiksi koettujen nimien kohdalla. Seuraavat esimerkit ovat sikäli kiinnostavia, että niissä vastaajat ovat maininneet *Yrjö*-nimen hauskaksi ja perustelleet valintaansa sillä, ettei valintaa tarvitse perustella. Nimen slangimerkitys lienee niin vahva, että vastaajista on tuntunut turhalta lähteä perustelemaan jotain niin itsestään selvää. *Yrjö* merkitsee slangissa oksennusta (Paunonen 2000 s.v. *yrjö*).

[Yrjö, hauska] tarviiko selittää?? (n20)

[Yrjö, hauska] tarvitseeko selittää? (n24)

[Yrjö, hauska] Yrjöä ei varmaan tarvitse perustella. (n19)

Yrjö oli koettu paitsi hauskaksi myös rumaksi. Yhden kerran se oli koettu myös vanhentuneeksi.

Aineistossa oli myös muita nimiä, joilla on slangissa merkitys:

[Jorma, hauska] Kaikki kaksoismerkitykselliset nimet ovat huvittavia (n20)

[Urpo, ruma] Koska se on ruma adjektiivi. (n21)

Jorman, *Urpon* ja *Yrjön* lisäksi aineistossa esiintyvät *Pirjo* ja *Manne*. *Jorma* tarkoittaa slangissa penistä (Paunonen 2000 s.v. *jorma*), *urpo* tyhmää (Paunonen 2000 s.v. *urpo*), *pirjo* oksennusta (Paunonen 2000 s.v. *pirjo*) ja *manne* romanimestä (Paunonen 2000 s.v. *manne*). Mielikuvat slangissa käytettyihin sanoihin pohjaavista etunimistä ovat hieman ristiriitaisia, sillä ne on koettu usein sekä hauskoiksi että rumiksi: *Pirjo* on koettu hauskaksi, rumaksi ja suomalaiseksi, *Jorma* taas hauskaksi, rumaksi, suomalaiseksi ja maalaiseksi, *Manne* ja *Urpo* taas ainoastaan rumiksi.

Poikkeustapaus semanttisesti läpinäkyvien nimien joukossa on maalaiseksi koettu *Jussi*. Kielitoimiston sanakirjan mukaan se esiintyy vain yhdyssanojen jälkiosana, esimerkiksi sanoissa *jänöjussi* tai *Maajussi* (KS s.v. *-jussi*). Nimen yhdistyminen *Maajussiin* tulee esille myös perusteluissa:

[Jussi, maalainen] Tulee mieleen Maa-Jussista. (n21)
 [Jussi, maalainen] muistuttaa maajussia (n21)
 [Jussi, maalainen] Jussi-nimen yhdistää maajussiin (n19)

Yksi vastaaja taas perusteli nimen kauneutta nimen **alkuperäisellä merkityksellä**, jonka itse koki hyväksi:

[Johannes, kaunis] Hyvä merkitys. (m22)

Johanneksen alkuperäinen merkitys hepreassa on ”Jahve on armollinen” (Vilkuna 2001: 96). Tämä perustelu on aineistossa ainoa laatuaan: vastaajat eivät ole muulloin kiinnittäneet lainkaan huomiota nimien alkukielisiin merkityksiin.

Lisäksi vastaajat pitivät joitakin nimiä rumina siksi, koska he eivät pitäneet nimen **äänne-** **neusun assosioitumisesta johonkin yleiskieliseen sanaan**, kuten *tanttaan*, *peräpukamaan*, *pälvisilsaan* tai *-kaljuun*, *suomuun* tai *oksennukseen*:

[Manta, ruma] Mantasta tulee mieleen Tantta! (n20)
 [Pertti, ruma] Tulee mieleen joku peräpukama. (n21)
 [Pälvi, ruma] Pälvistä tulee mieleen pälvilsa ja pälvikalju. (m25)
 [Suoma, ruma] molemmissa miellelyhtymä johonkin ”epämiellyttävään”, Suomasta suomun -- (n20)
 [Torsti, ruma] Torsti on kuin oksentaisi. (m25)

Aina sanan ei tarvinnut kuitenkaan olla niin epämiellyttävä, vaan vastaajaa saattoi ärsyttää nimenomaan se, että nimi sekoittuu olemassa olevaan yleiskieliseen sanaan.

[Marketta, ärsyttävä] Tulee mieleen sana ”marketti”. (n21)

Myös hauskojen nimien kohdalla tuli kerran esille äännerakenteen yhteys yleiskieliseen sanaan:

[Vessi, hauska] Vessi kuulostaa hauskalta pikku vesseliltä. (n19)

Nimien semantiikkaa tarkasteltaessa voi siis huomata, että yleiskieliset merkitykset liittyvät ennen kaikkea nimien kauneuteen, rumuuteen, hauskuuteen, suomalaisuuteen ja erilaisten toivenimen kaltaisten nimien osalta myös vanhentuneisuuteen. Suomalaisina ja kauniina pidetään mitä erilaisimpia omaperäisiä nimiä. Hauskoina taas on pidetty naisennimistä sellaisia nimiä, joilla on vastineensa yleiskielessä, ja miehennimistä taas lähinnä nimiä, joilla on vastineensa slangissa. Myös miehennimien rumuus näyttäisi kytkeytyvän melko pitkälle erilaisiin slangimerkityksiin, mutta toisaalta jossain määrin myös yleiskielisiin merkityksiin.

5. KIELENULKOISTEN TEKIJÖIDEN VAIKUTUS

Aikaisemmissa etunimien herättämiä mielikuvia koskevissa tutkimuksissa on tullut esille, että kielenulkoisten tekijöiden vaikutus mielikuviin on hyvin suuri – jopa suurempi kuin itse kielen perustuvien (Järvimäki 2008, Roos 2009). Myös omassa aineistossani erilaiset esikuvat sekä ajallinen suosionvaihtelu nousivat ratkaisevaan osaan.

5.1. Esikuvat

Erilaiset fiktiiviset, historialliset ja elävät esikuvat näyttäisivät vaikuttavan etenkin siihen, että jokin nimi koetaan kauniiksi, hauskaksi, ärsyttäväksi, maalaiseksi tai suomalaiseksi. Esikuvat ovat kuitenkin erottamaton osa kaikkia etunimistä syntyviä mielikuvia. Nimenkantajaa ja nimeä voi usein olla hankala erottaa toisistaan (Kiviniemi 1982: 13), mikä tuli esille myös joistakin vastauksista.

Mielikuviin vaikuttivat ensinnäkin **elävät esikuvat** eli vastaajien omaan lähipiiriin kuuluvat ihmiset. Varsinkin nimen koetun kauneuden perustana näyttäisivät usein olevan tällaiset esikuvat. Etenkin miehet perustelivat valintojaan usein naisystäviensä nimillä, ja myös jotkut naisvastaajat tarttuivat perusteluissaan tuntemiensa ihmisten positiiviseen vaikutukseen.

[Anna, kaunis] Naisen nimi tuli kaiketi ensimmäisenä mieleen, koska kyseessä on avovaimon nimi. (m25)

[Lotta, kaunis] Henkilökohtainen läheinen suhde ja mielikuva yleensä nimen kantajasta (m27)

[Maria, kaunis] Eräällä tuntemallani Marialla on mielestäni kauniit hiukset. (n19)

[Nooa, kaunis] Kummipoikani nimi on Nooa. (n20)

Lisäksi elävien esikuvien vaikutus korostui erityisesti nimien ärsyttävyyttä pohdittaessa: vastaajia ärsyttivät usein sellaiset nimet, jotka kytkeytyivät heidän mielissään ärsyttäväksi koettuihin nimenkantajiin.

[Marko, ärsyttävä] Ala-asteellamme oli Marko-niminen kaveri, joka voidaan lukea kiusaajien kategoriaan. Itse en edes ollut kovin pahasti uhri, mutta siitä alkaen kyseinen nimi on ärsyttänyt. (m25)

[Outi/Harri, ärsyttävä] Tunnen ärsyttäviä Outi- ja Harri-nimisiä ihmisiä. (n22)

[Anna-Maija/Pertti, ärsyttävä] Yläasteella oli ärsyttävä A-M! Ja korisharkoissa ärsyttävä Pertti. (m25)

[Johanna, ärsyttävä] Johanna tulee täysin omista kokemuksistani, tunnen yhden superärsyttävän Johannan, ja lisäksi on tietysti Tukiaisen Jossu. (n19)
 [Teuvo, ärsyttävä] Teukasta tulee mieleen uusi kansan edustaja (m25)

Yhden vastaajan mielessä nimi yhdistyi nimenkantajaan hyvinkin vahvasti, niin, että nimeä ja sen kantajaa oli vaikea erottaa toisistaan:

[Jani, ärsyttävä] Tyhmiä juttuja oli kännissä tai ei (m23)

Elävät esikuvat ovat siis merkittävässä osassa ennen kaikkea tarkasteltaessa nimien kauneutta ja toisaalta ärsyttävyyttä. Muihin mielikuviin eivät elävät esikuvat vaikuttaneet niin vahvasti. Eläviä esikuvia tuskin kuitenkaan voidaan kokonaan erottaa minkäänlaisista mielikuvista, mistä ovat osoituksena seuraavat aineistossa esiintyneet perustelut:

[Alma, ruma] Alma on lehmän nimi. (n19)
 [Tiina-Liisa/Jussi, hauska] Huomaan jo tässä vaiheessa mieltäväni, että mitkä kavereistani ovat hauskoja ja mitkä tylsiä. Yritän jatkossa keskittyä tehtävänantoon. (m25)
 [Jari, hauska] Oma nimi. (m22)
 [Pauliina, maalainen] Naapurin Pauliinan lempinimi oli Paukku ja se kuulostaa juntilta :) (n21)
 [Vesa, maalainen] pitkä ja näyttää kömpelöltä (m23)
 [Aino/Tapani, suomalainen] Vanhoja nimiä, äitini toinen nimi on Aino ja isäni Tapani (n20)
 [Kaisa, suomalainen] Siskoni on Kaisa ja se on aiheuttanut melkoisia lausumisvaikeuksia ulkomaalaisten ihmisten keskuudessa. (n19)
 [Lauri, suomalainen] Lapsuuden ystävä, persoonallisuudeltaan perisuomalainen. (m22)
 [Aksu, kaupunkilainen] yks kaveri (m23)
 [Julia/Juha, kaupunkilainen] Ensimmäiset miellelyhtymät. Molemmat opiskelukavereitani, johtuneeko siitä. (n19)
 [Anniina/Juha, kansainvälinen] Opiskelijakunnan KV-vastaavat (m23)
 [Johannes, kansainvälinen] Tunnen ainakin yhden saksalaisen ja yhden etiopialaisen Johanneksen. (m22)
 [Jazni, kansainvälinen] Alun perin Singaporesta mutta asuu Suomessa nyt. (m23)
 [Katri, muodikas] Serkkutyttö (m23)

Myös oma nimi voi vaikuttaa mielikuviin etunimistä. Eräs vastaaja koki *Marjan* ärsyttäväksi nimeksi, koska se sekoittui ihmisten mielissä useasti hänen omaan nimeensä:

[Marja, ärsyttävä] mielestäni Marja vain kuulostaa niin halvalta versiolta Mariasta. Lisäksi niin perkxxxen harva suomalainen osaa kirjoittaa Marian oikein.

Olen lähes kaikissa tilanteissa, joissa joudun kertomaan nimeni, yrittänyt artikuloida nimeni selkeästi, mutta olen silti kaikille aina Marja. Aaargh! (n24)

Erilaiset **julkisuuden henkilöt** ja historialliset henkilöt eivät perustelujen valossa vaikuttaneet mielikuviin niin voimakkaasti kuin elävät esikuvat. Kuitenkin ne yhdistyivät jossakin määrin nimen kauneuteen ja rumuuteen:

[Juhana, kaunis] Muistaakseni Ruotsi-Suomella on joskus ollut joku Juhana-niminen kuningas, prinssi tai joku muu aatelinen. (n24)

[Tarja, ruma] Tarja-nimestä tulee mieleen muutamia julkisuuden henkilöitä. (m22)

[Tuksu(johanna), ruma] ei tarvitse perusteluja (m23)

Viimeksi mainittu esimerkki on sikäli kuvaava, että vastaajan mainitsema rumaksi kokema nimi on kirjoitettu lomakkeeseen muodossa *Tuksu(johanna)*. Nimi on siis vastaajan mielessä vahvasti kytkeytynyt julkisuuden henkilöön, Tuksuksi kutsuttuun Johanna Tukiaiseen – jopa niin, että vastaajan on ollut hankala erottaa nimi ja sen kantaja toisistaan.

Muihin mielikuviin eivät julkisuuden henkilöt juuri vaikuttaneet. Poikkeuksiakin tosin on:

[Vappu, kaupunkilainen] Vappu on aika pimiä (m25)

[Tarja, ajaton] Nightwishistä, lähinnä tyylin takia (m23)

[Shamandra, muodikas] Joku reality-TV:stä tuttu ghettonimi. (m21)

[Tyko, muodikas] Nimen muodikkuus lähtee yksinkertaisuudesta, jolla voi olla jokin referenssi, kuten Tykon kohdalla historiallinen (Tycho Brahe, tähtitieteilijä). (m25)

[Aulis, vanhentunut] Aulis Kaakko.

Fiktiiviset esikuvat taas vaikuttivat joihinkin mielikuviin hyvinkin vahvasti. Varsinkin nimen maalaisuus näyttäisi kytkeytyvän melko pitkälle erilaisiin kuvitteellisiin esikuviin, vanhoihin maaseudusta kertoviin elokuviin, kirjoihin ja muihin tarinoihin:

[Maija, maalainen] tulee mieleen jokin vanha suomalainen elokuva (m27)

[Eemeli, maalainen] Eikös Eemeli-kirjoissa ollut Aatu-niminen renki? (n24)

[Hilma, maalainen] Jossain tarinassa oli maalaistalon emäntänä Hilma, varmaan useammassakin. (m25)

[Helka, maalainen] Maalaisesta tulee mieleen Harald Hirmuisen vaimo Helka lihapatojen ääressä (m25)

Nimien suomalaisuutta perusteltiin usein hyvin samantapaisilla fiktiivisiin esikuviin liittyvillä seikoilla kuin maalaisuutta:

- [Liisa/Pekka, suomalainen] Varmaankin kaikissa sota-aikaan ja suomalaisuuden syntymiseen liittyvissä sarjoissa tai elokuvissa on kyseisen nimiset roolihahmot. (m25)
- [Pekka, suomalainen] pekka puupää? (n21)
- [Tapio, suomalainen] Tapio, erittäin suomalainen, metsänjumala. (m22)
- [Iida/Lauri, suomalainen] 7 veljeksessä. (m22)

Lisäksi suomalaisuutta perusteltiin Kalevalalla ja suomalaisella mytologialla:

- [Aino, suomalainen] Ainoa ei liene tarvitse perustella? (n21)
- [Aino, suomalainen] Aino esiintyy jo kalevalaisessa mytologiassa. (m25)
- [Aino/Ilmari, suomalainen] Molemmat nimet Kalevalasta. (m22)

Myös nimien hauskuuteen vaikuttivat melko paljon fiktiiviset esikuvat, ennen kaikkea satuhahmot:

- [Eemeli/Ursula, hauska] Molemmista tulee satuhahmot mieleen-- (n19)
- [Minni, hauska] Minni saa varmaan kuulla Mikki-vitsejä. (m25)
- [Eemeli, hauska] Mielleyhtymä Vaahteramäen Eemeliin. :D (n21)
- [Ville, hauska] Ville Vallaton (n21)

Lisäksi fiktiiviset esikuvat vaikuttivat jossakin määrin niin nimien kauneuteen kuin rumuuteenkin:

- [Olivia, kaunis] kauhukirjallisuudesta ja eräässä lempivampyyrikirjassani on vampyyri nimeltä Olivia. (n24)
- [Serena, kaunis] Fame-musikaalissa oli serena, näin sen 12-vuotiaana ja ihastuin nimeen. (n21)
- [Ursula, ruma] Muistuttaa Ursulasta Disneyn elokuvassa Pieni Merenneito. (n21)

Myös joihinkin muihin mielikuviin vaikuttivat erilaiset fiktiiviset esikuvat:

- [Sara/Miro, kaupunkilainen] Esiintyvät Suomen suosituimmassa, kaupunkilaiselämää kuvaavassa tv-sarjassa (n20)
- [Peppi/Vili, ärsyttävä] Lapsia ei pitäisi nimetä satuhahmojen mukaan (n20)
- [Ruut/Kullervo, vanhentunut] Yhdistän sen siihen Raamatun henkilöön. Yhdistän sen siihen Kalevalan henkilöön. (n21)

[Justiina, vanhentunut] Justiinasta tulee mieleen Pekka ja Pätkä -sarjakuvien ja elokuvien Pekan Justiina-vaimo. (m22)

Fiktiivisten ja elävien esikuvien rajalla ovat erilaiset **stereotyypit**. Ne eivät ole varsinaisesti olemassa olevia eläviä esikuvia, mutta eivät myöskään fiktiivisiä, vaikka voivat toki perustua osaltaan näihin molempiin. Erilaiset stereotyyppiä vaikuttivat etenkin siihen, mitkä nimet koettiin maalaisiksi tai suomalaisiksi. Vastaajilla oli tällöin mielessään selkeä käsitys siitä, millainen ja minkäniminen on suomalaisella maaseudulla asuva ihminen:

[Maija/Matti, maalainen] molemmat sopivat suomalaiseen maalaisidylli-kuvaan. (n20)

[Milka/Kyösti, maalainen] Milka herää aamuviideltä navettaan ja Kyösti tali-koimaan paskaa. (m30)

[Tarja/Tarmo, maalainen] Kuulostaa tarmokkaalta maatilan isännältä / emännältä, joka herää aikaisin aamulypsylle ja lukee aamukahvilla Maaseudun Tulevaisuutta. (m22)

[Oskari, maalainen] Oskarista tulee mieleen lehmiä lypsävä vaari. (n19)

[Maija/Matti, suomalainen] Molemmat on perusesimerkkejä tavis-suomalaisesta ”Maija ja Matti Meikäläisestä.” (n21)

[Maija/Matti, suomalainen] Ei tarvinne perusteluja. (m30)

[Maija/Pekka, suomalainen] perussuomalaisia (n20)

[Pekka, suomalainen] Pekka puolestaan yhdistyy omassa mielessäni ”Pekka Perusjätkään”, suomalaiseen perusmieheen. (n19)

[Pirjo, suomalainen] Pirjosta tulee mieleen vanhan ajan maaseutu. (m22)

Elävien ja fiktiivisten esikuvien rajamailla olevat stereotyyppiä vaikuttivat muihinkin mielikuviin, esimerkiksi kaupunkilaisuuteen:

[Irmeli/Pertti, kaupunkilainen] Kaupunkilaisista tulee mieleen joku lähiöpubi ja niitten asiakkaathan on aina Irmeleitä ja Peroja. :D (n21)

[Nico, kaupunkilainen] Nicosta tulee mieleen kaupunkilainen hyppyritukka (m30)

[Sampo, kaupunkilainen] tuo mieleen kaupunkilais hipsterit (n21)

[Birgit, kaupunkilainen] Kuulostaa hieman vanhemmalta kaupunkilaisnaiselta. (m27)

Stereotyyppioita oli yksittäisesti muidenkin mielikuvien taustalla:

[Pipsa, ärsyttävä] Pipsa kuulostaa ylipirteältä. (n20)

[Sirku, ärsyttävä] Ylipirteä. Tuo mielikuvia ihmisestä joka puhuu todella paljon. (n21)

[Stefan, kaunis] Kuulostaa metroseksuaalilta (m19)

[Tinka/Vessi, hauska] Tinka kuulostaa hassulta pikkulapselta. Vessi kuulostaa hauskalta pikku vesseliltä. (n19)

[Sinikka, vanhentunut] Sinikasta tulee mieleen eläkeikää hipova siivooja (m30)

Esiin nousi myös useita näkemyksiä siitä, kuinka **nimen epäsopivuus kantajalleen** tekee siitä hauskan:

[Vili, hauska] Vilissä taas tiivistyy lapsekkuus, kun kuvittelee vaikkapa nelikymppistä yritysjohtaja-Viliä. (m25)

[Ukko, hauska] Ukko on hullunkuulonen esim. pienellä lapsella (m25)

[tyhjä vastaus, hauska] mielestäni ei ole mitään erityisesti hauskoja nimiä. Nimi voi olla hauska vain jos se on annettu ihmiselle esim. epäsopivasti. (n22)

On myös huomattava, että **esikuvat eivät välttämättä ole ihmisiä**, vaan koko ympäröivään maailmaan ja sen ilmiöihin liittyviä. Tämä tuli esille ennen kaikkea nimen hauskuutta tarkasteltaessa: hauskuuteen vaikuttivat nimittäin paitsi fiktiiviset esikuvat myös bändi, alkoholiuoma ja oma kotikatu.

[Rasmus, hauska] -- rasmuksesta tulee aina mieleen bändi (n20)

[Otto, hauska] Tulee aina mieleen se lonkero. (n21)

[Pellervo, hauska] Asun itse Pellervonkadulla niin lieneekö siitä tullut mieleen. (n19)

Ärsyttävyyteen taas vaikutti yhden kerran jogurttimerkki:

[Adalmiina, ärsyttävä] Adalmiina on enemmän ehkä jogurttimerkki kuin ihmisen nimi. (m30)

Vastaajat eivät myöskään aina olleet perusteluissaan maininneet, että mielikuvien taustalla olisi jokin esikuva. Voisi ajatella, että esimerkiksi hauskoina pidettyjen nimien *Justiina*, *Iines* tai *Ville* taustalla on fiktiivinen esikuva, vaikka kaikki ne, jotka pitivät näitä nimiä hauskoina, eivät olleet valintojansa perustelleet. Varmasti myös esimerkiksi ärsyttävänä pidettyjen nimien taustalla on paljon varsinkin eläviä esikuvia, joita vastaajat eivät ole vain osanneet tai halunneet mainita.

Erilaisia esikuvia tarkasteltaessa tulee joka tapauksessa selvästi esille se, kuinka vahvasti kielenulkoinen maailma mielikuviin vaikuttaa. Mielikuvat voivat perustua monenlaisiin eri esikuviin ja ovat usein varsin subjektiivisiäkin, varsinkin jos esikuvana on joku elävä henkilö tai muu omaan kokemuspiiriin liittyvä asia. Ehkä juuri tämän vuoksi nimien ärsyttävyyden

kokeminen on hyvin omakohtaista, eivätkä tulokset tältä osin ole kovin yhteneväiset. Esikuvat kuitenkin liittyvät myös ihmisten yhteisiin, jaettuihin kokemuksiin ja kulttuuriin: esimerkiksi fiktiivisiin hahmoihin tai julkisuuden henkilöihin perustuvat mielikuvat voivat olla varsin samankaltaisia.

5.2. Ajallinen vaihtelu

Ajallinen suosionvaihtelu on kielenulkoinen seikka, joka vaikuttaa mielikuviin suurelta osin tiedostamattomasti. Ihmisillä on usein hyvinkin tarkka sosiaalinen vaisto, joka erottaa sillä hetkellä muodikkaat nimet muista ja joka vaikuttaa selvästi myös nimenvalkintaan (Kiviniemi 2006: 69). Jotkut vastaajat ovat perusteluissaan viitanneet ajalliseen suosionvaihteluun, mutta useimmiten tämä seikka tulee esille vasta silloin, kun aletaan tutkia tarkemmin sitä, milloin vastaajien mainitsemat nimet ovat olleet suosittuja. Seuraavassa tarkastelen sitä, millä tavalla vastaajat suhtautuvat eri aikakausina suosionsa huipulla olleisiin nimiin: ikivihreisiin eli suosioltaan suhteellisen tasaisiin nimiin, harvinaisiin nimiin sekä 2000-luvun, 1980–1990-lukujen, 1960–1970-lukujen ja tätä vanhempiin nimiin. On tosin huomattava, että rajat eivät aina ole aivan selvät: aina ei luonnollisestikaan voi sanoa, että jokin nimi olisi yksinomaan jonkin tietyn aikakauden nimi. 1980–1990-lukujen nimistä esimerkiksi *Alexi* on sellainen nimi, jonka suosio ei ole 2000-luvullekaan tultaessa hiipunut, päinvastoin: nimi on vuonna 2011 ollut viidennellä sijalla kaikille suomenkielisille lapsille annettujen ensimmäisten etunimien listalla (Nimipalvelu; Nimitilastot). *Silja* taas on toisaalta ikivihreä nimi, toisaalta taas nostanut suosiotaan viime vuosikymmenen aikana. Myös *Elina* mainitaan Kiviniemen ikivihreiden nimien listalla, mutta on samalla selvästi myös 1980-luvun suosikkinimi. (Kiviniemi 2006: 180, 199; Nimipalvelu.)

Hyvin monet aineistossa mainitut nimet ovat ajattomia nimiä, joiden ajallinen suosionvaihtelu on ollut suhteellisen tasaista ja joita Eero Kiviniemi (2006: 180) nimittää **ikivihreiksi** nimiksi. Aineiston perusteella tällaisia tasaisen suosion ikivihreitä nimiä pidetään ennen kaikkea maalaisina, suomalaisina, kansainvälisinä ja ajattomina. Maalaisiksi on ikivihreistä nimistä koettu *Elina*, *Hanna*, *Liisa*, *Maija*, *Antti*, *Heikki*, *Jaakko*, *Matti*, *Mikko*, *Pekka* ja *Simo*. Sen sijaan kaupunkilaisuus ja ajattomuus eivät yhdisty toisiinsa: aineistossa on ikivihreistä nimistä kaupunkilaisiksi mainittu ainoastaan *Anna*, *Laura*, *Jaakko* ja *Juho*. Suomalaisuuden ja kansainvälisyyden välillä ei tällaista vastakohtaisuutta ole, vaan sekä suomalaisina että kansainvälisinä pidetään useita ajattomia nimiä, kansainvälisistä ennen kaikkea *Lauraa* ja *Mariaa* ja

suomalaisista *Ainoa*, *Maijaa*, *Mattia* ja *Pekkaa*. (Kiviniemi 2006: 180, 314–354; Nimipalvelu.) Vastaajat eivät kuitenkaan itse perustelleet näitä valintojaan ajalliseen suosionvaihteluun liittyvillä seikoilla.

Ikivihreys yhdistyy luonnollisesti myös kyselylomakkeessa esiintyneeseen ajattomuuteen. Ajatonta nimeä pohtiessaan vastaajat perustelivat valintojaan juuri nimen ajallisen suosionvaihtelun tasaisuudella, ikivihreydellä. Nimi oli useimpien vastaajien mielestä ajaton ennen kaikkea siksi, että se esiintyy kaikenikäisillä ihmisillä ja että sen ajallinen suosionvaihtelu on ollut maltillista. Esimerkkejä on lukuisia:

- [Anna/Juho, ajaton] Ovat olleet suosittuja jo kauan ja varsin yleisiä edelleen. (n19)
 [Johannes, ajaton] Vanha, yleinen ja silti vielä käytössä. (m22)
 aina on ollut Annoja. (n19)
 [Anna/Mikko, ajaton] Sopii kaikenikäisille ihmisille. (n22)
 Saaraa kuulee nuorilla ja vanhoilla. (n20)
 [Tiina/Ville, ajaton] Jotenki kesto-suosikki nimet, jota tuntuu tulevan vastaan kaiken ikäisinä (m25)
 [Anna, ajaton] Voin kuvitella sen sekä vauvalle että vanhukselle (m27)
 [Anna, ajaton] Sekä siskoni että isoäitini ovat Anna-nimisiä.--Molemmat nimet sopivat mielestäni hyvin sekä vastasyntyneelle että isovanhemmille. (m25)
 [Jaakko, ajaton] Jaakkoja tunnen monia, muun muassa isoisäni, armeijassa olevan kaverini ja 8-vuotiaan serkkuni nimi on Jaakko, joten pidän sitä melko ajattomana. (n19)
 [Maria, ajaton] Mielestäni minkä ikäinen nainen tahansa voi olla nimeltään Maria. (n21)
 [Eeva, ajaton] Klassinen. (m22)
 [Mikko, ajaton] Kaikki kaikkialla ovat Mikkoja. (m30)

Vastaajat ovat melko hyvin aistineet nimien ajattomuuden, sillä kaikista ajattomiksi mainituista nimiesiintymistä yli puolet on Kiviniemen (2006: 180) ikivihreiden nimien listalla. Tällaisia ajattomia nimiä ovat naisennimistä *Anna*, *Maria*, *Laura*, *Aino*, *Anni*, *Eeva*, *Liisa*, *Saara* ja miehennimistä *Matti*, *Antti*, *Pekka*, *Mikko*, *Jaakko*, *Juho* ja *Lauri*. Monet muutkin vastaajien mainitsemat nimet ovat kyllä hyvin ajattoman oloisia: esimerkiksi *Tuomas* tai *Juhani* voivat tuntua hyvin ajattomilta esimerkiksi *Seitsemän veljeksien* takia. Tosin vastaajat ovat kyllä pitäneet myös vanhentuneina monia hyvin ajattomia nimiä: *Lauraa*, *Maijaa*, *Kallea*, *Mattia*, *Olavia*, *Paavoja* ja *Pekkaa*.

Ikivihreitä nimiä pidetään siis ennen kaikkea maalaisina, suomalaisina, kansainvälisinä ja ajattomina, mutta jossain määrin myös kauniina tai hauskoina ja toisaalta taas rumina tai ärsyttävinä. Esimerkiksi kauniina on pidetty *Annaa* ja *Mariaa* sekä *Eeroa* ja *Johannesta*, joilla ei ole selvää ajallista suosionhuippua. (Kiviniemi 2006: 180, 314–354; Nimipalvelu.) Rumina

taas on pidetty *Maijaa*, *Mattia*, *Olavia*, *Paavoa* ja *Torstia*. Hauskojen nimien kohdalla ei ole mainittu lainkaan ikivihreitä naisennimiä, mutta miehennimistä on mainittu *Simo*, *Antti* ja *Juho*. Ärsyttävänä pidetyistä nimistä ikivihreitä on yhtä paljon kuin hauskoiksi koetuissa nimissä: *Maija*, *Matti*, *Mikko* ja *Pekka*. (Kiviniemi 2006: 180, 314–354; Nimipalvelu.) Eräs vastaaja oli myös nimennyt ärsyttäväiksi kaikki *-poika*-loppuiset nimet.

Aineistossa esiintyy myös useita hyvin **harvinaisia nimiä**. Esimerkiksi kauniiksi koettiin *Magda*, *Cristiano* ja *Orlando*, jotka ovat niin harvinaisia, ettei niiden ajallisista suosionhuipuista voi tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä (Nimipalvelu).

Aineiston perusteella näyttäisi siltä, että harvinaisia nimiä pidetään enimmäkseen hauskoina, ärsyttävänä ja kaupunkilaisina. Kun esimerkiksi hauskoiksi koettuja nimiä tarkastellaan ajallisen vaihtelun näkökulmasta, huomataan, että hauskat nimet ovat yleensä ottaen suhteellisen erikoisia: mukaan ovat nimittäin päässeet sellaiset erikoisuudet kuin *Kikka*, *Merikukka*, *Nenne*, *Ninja*, *Pulla*, *Santra*, *Ere* ja *Vesse*. Harvinaisia nimiä on ärsyttävien nimien joukossa suurin piirtein yhtä paljon kuin hauskoina pidettyjen nimien joukossa: *Kerttu-Kaneli*, *Ninnu*, *Jaajo*, *Jermu*, *Retsi* ja *Totte* on koettu ärsyttäväiksi. Ilmeisesti siis harvinaisuus paitsi huvittaa myös ärsyttää. Myös kaupunkilaisiksi koettujen nimien joukossa on suhteellisen paljon erikoisia nimiä: *Carla*, *Fantazia*, *Pirkitta*, *Aksu*, *Jake* ja *Mica* ovat kaikki olleet Suomessa jokseenkin epätavallisia etunimiä. Muodikaina pidettyjen nimien joukossa on myös muutama harvinainen nimi: *Shamandra*, *Bert* ja *Juuses*. (Nimipalvelu.)

Huomion kiinnittäminen harvinaisiin nimiin näkyy myös vastaajien käyttämässä perusteluissa. Ennen kaikkea harvinaisuus liitetään tietoisesti ärsyttävyyteen: vastaajia näkyvät ainakin jossain määrin ärsyttävän ”hienostelevat” nimet, minkä tulkitsen liittyvän harvinaisuuteen ja ajalliseen suosionvaihteluun, koska se kytkeytyy erikoisuudentavoitteluun ja muodikkuuteen. Ärsyttävyyden lisäksi myös kaupunkilaisuus liitettiin useasti erikoisuuteen ja uudenaikaisuuteen. Kerran myös hauskuus ja muodikkuus kytkettiin siihen.

[Sofia/Henry, ärsyttävä] Molemmat kuullostaa semmosilta tekohienoilta suomenruotsalaisilta... (n21)

[Kerttu-Kaneli, ärsyttävä] Lapsia pitäisi suojella vanhempiensa järjettömiltä nimivalinnoilta. Kerttu-Kaneli -niminen ihminen on todella olemassa, enkä voi kuvitella, että lapsesta tulisi mitään muuta kuin ärsyttävä snobi. (m25)

[Alexander, ärsyttävä] Hienosteleva (n21)

[Birgit, kaupunkilainen] Kuvittelisin, että kaupunkilaiset hakevat erikoista nimeä. (m27)

[Eerika/Martin, kaupunkilainen] Erikoisempia ja jotenkin ”sivistyneitä” nimiä. (m22)

[Mari, kaupunkilainen] Mari kuulostaa modernilta. (m25)

[Irina, kaupunkilainen] uudenaikainen ja jollain lailla trendikkään kuuloinen (n21)
 [Marjatta/Reino, hauska] Molemmat hieman erikoisia (m22)
 [Pinja/Kim, muodikas] Ei vielä kovin yleisiä, ovat erikoisia ja iskeviä (n20)

Toisaalta ärsyttävyyden kytkeytyminen harvinaisuuteen ei ole yksiselitteistä, sillä vastaajia ärsyttivät myös liiallinen yleisyys ja tavallisuus:

[Jenni, ärsyttävä] --kamalan yleinen (n21)
 [Mikko, ärsyttävä] Joka toinen mies on ”mikko” (m21)
 [Pertti, ärsyttävä] mitäänsanomaton, tylsä, kuten Pentti, Juha, Kari, Sulo, Risto, Veijo jne. (n24)

2000-luvun muotinitimet aiheuttavat usein erilaisia mielikuvia ja asenteita. Nykyiset muotinitimet näyttäisivät liittyvän ennen kaikkea kauneuteen, muodikkuuteen, kaupunkilaisuuteen, kansainvälisyyteen ja toisaalta maalaisuuteen. Huomionarvoista aineistossa on juuri se, että 2000-luvun nimiä pidetään yleensä ottaen kauniina: vastaajat ovat maininneet naisennimistä muun muassa *A(a)dan*, *Isabellan*, *Mintun*, *Olivian* ja *Siljan* ja miehennimistä *Eliaksen*, *Noonan*, *Onnin* ja *Pyryn*. Rumina pidettyjen nimien joukossa ei tällaisia nimiä ole juuri ollenkaan. Aina 2000-luvun muotiniimiin ei kuitenkaan suhtauduta yksinomaan myönteisesti, sillä joitakin niistä on pidetty myös ärsyttävinä; esimerkiksi *Fanny*, *Jade* tai *Alexander* ovat ärsyttäneet vastaajia.

Myös kansainvälisten nimien joukossa on suurimmaksi osaksi 2000-luvun muotiniimiä; aineistossa mainittu on esimerkiksi *Aleksandra*, *Sara*, *Max* tai *Oliver*. Monien nimien, esimerkiksi *Jessican* tai *Mikaelin*, suosio on kylläkin jatkunut 2000-luvulle aina 1980- tai 1990-luvuilta asti. Selviä 1980–1990-lukujen nimiäkin kyllä joukossa on useita, esimerkiksi *Noora* tai *Niko*. Joka tapauksessa suomalaisen etunimistön kansainvälistyminen tulee vastauksista selkeästi ilmi. Se, mitkä nimet koetaan suomalaisiksi, on hyvin erilaista: nykyisiä muotiniimiä ei ole mainittu läheskään niin usein, kuten ei myöskään 1980–1990-lukujen nimiä.

Nykyisiä muotiniimiä on huomattavan paljon myös kaupunkilaisina pidettyjen nimien joukossa: esimerkiksi *Sara*, *Pinja*, *Luka* ja *Miro* on mainittu. Kaupunkilaisuus ja muodikkaus liittyvät vastaajien mielissä selvästi yhteen. Kuitenkin myös maalaisina on pidetty useita 2000-luvun suosikkiniimiä. Nämä ovat kuitenkin luonteeltaan hyvin erilaisia kuin kaupunkilaisuuden tai kansainvälisyyden kohdalla mainitut: ne ovat olleet suosituimmillaan 1800-luvun lopussa tai 1900-luvun alussa ja kasvattaneet suosiotaan enemmän tai vähemmän myös

2000-luvulla; tällaisia ovat esimerkiksi *Alma, Emma, Martta, Selma, Aapo, Vilho* ja *Viljo*. (Nimipalvelu.)

Kauneuden, kansainvälisyyden, kaupunkilaisuuden ja maalaisuuden lisäksi 2000-luvun suosikkinimet liittyivät odotuksenmukaisesti myös muodikkuuteen: vastaajat ovat muodikasta nimeä pohtiessaan maininneet usein juuri 2000-luvun nimen. Vastaajien muodikkaina pitämistä nimistä suurin osa, esimerkiksi *Lumi, Tilda, Hugo* tai *Luka*, onkin ollut suosionsa huipulla 2000-luvulla. Vastaajat myös perustelivat jonkin nimen pitämistä muodikkaana juuri sillä, että nimi on ollut viime aikoina yleinen:

[Aada, muodikas] Aada on vissii yleistynyt viime vuosina paljon. Alekski on pyssynyt pinnalla useita vuosia. (n20)

[Helmi, muodikas] Tuntuu, että joka toisen vastasyntyneen nimeksi on tullut Helmi... (n19)

[Jenni/Joni, muodikas] Tunnen aika monta Jenniä ja Jonia, joista monet ovat varsin nuoria. Uusia tuntuu syntyvän aika usein. (m22)

[Veeti, muodikas] veetiä tuntuu olevan joka toisella pikkupojalla nykyään (n21)

[Nuutti, muodikas] Ainakin muutama vuosi sitten tuntui, että kaikki tutut poikalapset kastettiin Nuutiksi (n21)

[Aleksi, muodikas] Aleksin muodikkuutta taas toivotetaan lehdissä joka vuosi. (m25)

[Krista/Sami, muodikas] Niitä on niin paljon, että pakko niiden on aika suosittuja ja muodikkaita olla. (n19)

Lisäksi 2000-luvun suosikkinimiä pidetään jossain määrin myös hauskoina, sillä suurin osa hauskoiksi koetuista nimistä on ollut suosionsa huipulla melko vähän aikaa sitten, joko 2000-luvulla tai 1980-1990-luvuilla. 2000-luvun nimistä on mainittu esimerkiksi *Iines, Fanni, Hilla, Eemeli, Nuutti* sekä *Miina* ja *Otto*, jotka ovat olleet suosittuja 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa ja nousseet 2000-luvulla uudestaan aiempaa suositummiksi. (Kiviniemi 2006: 314–354; Nimipalvelu.) Sekä hauskoista naisen- että miehennimistä tällaisten 1980-2000-lukujen muotininimien osuus on puolet tai yli. Kyseessä on ajanjakso, jonka aikana vastaajat itse ovat eläneet. Edellä on tullut ilmi, että hauskoihin nimiin liitettiin perusteluista päätellen useammin fiktiivisiä kuin eläviä esikuvia, mutta nimien hauskuuteen näyttäisi silti vaikuttavan myös vastaajien oma kokemuspiiri. Varmaan myös 2000-luvulla nimensä saaneiden nimet koetaan yleensä ottaen hauskoiksi, koska ne yhdistyvät lapsiin.

Jotkut vastaajat ovat myös katsoneet, että 2000-luvulla muodissa olleet nimet ovat ajattomia: *Ellen, Ida, Siiri, Aapo, Alekski, Elias, Frans, Jouka* ja *Otto* mainittiin. 2000-luvun nimet tulevat siis esille hyvin monissa eri yhteyksissä. Niihin kiinnitetään paljon huomiota.

Suhtautuminen on toisaalta varsin positiivista, sillä 2000-luvun nimiä pidetään kauniina ja hauskoina, mutta toisaalta ne saatetaan kokea myös ärsyttäväiksi ja hienosteleviksi.

1980–1990-luvun muotinitimet ovat sellaisia nimiä, joita vastaajat itse todennäköisimmin kantavat ja joiden kantajia he itse tuntevat, sillä he ovat syntyneet vuosien 1980 ja 1992 välillä. 1980–1990-luvuille tyypillisiä nimiä onkin aineistossa paljon varsinkin hauskojen, ärsyttävien, kaupunkilaisten, muodikkaiden ja kauniiden nimien kohdalla. Edellä 2000-luvun nimiä käsiteltäessä mainittiinkin jo, että yli puolet hauskoiksi koetuista nimistä on ollut suosionsa huipulla 1980-luvulta 2000-luvulle asti. Hauskoiksi on 1980–1990-lukujen nimistä koettu esimerkiksi *Jenni*, *Tuuli* ja *Ville*. Toisaalta 1980–1990-lukujen nimet näyttäisivät liittyvän vielä enemmän ärsyttävyyteen, sillä juuri ärsyttävien nimien joukossa näyttäisi olevan kaikista eniten vastaajien omana elinaikana suosittuja nimiä, sekä naisen- että miehennimistä vähän yli puolet. Esimerkiksi *Jemina*, *Tytti*, *Mico* ja *Henri* on koettu ärsyttäväiksi. (Kiviniemi 2006: 314–354; Nimipalvelu.) Osittain mukana on samojakin nimiä kuin hauskoiksi koetuissa, esimerkiksi *Jenni* tai *Otto*, mikä muistuttaa kokemusten subjektiivisuudesta.

Myös kaupunkilaisista nimistä mainittiin kaikista useimmin vastaajien oman syntymän aikaan eli 1980–1990-luvuilla suosionsa huipulla olleita nimiä, esimerkiksi *Hennariikka*, *Jenni*, *Mira*, *Jesse*, *Matias* ja *Tomi*. Vastaajat pitivät myös usein muodikkaina 1980–1990-luvuilla, oman syntymänsä aikaan, suosiossa olleita nimiä; tällaisia ovat esimerkiksi *Jenna*, *Linda*, *Joni* tai *Saku*. Kauniiksi taas on koettu esimerkiksi *Mira*, *Tiia*, *Juho*, *Miika* ja *Sami*. (Nimipalvelu.)

Loppujen lopuksi näyttäisi siis siltä, etteivät vastaajat suhtaudu 2000-luvun nimiin ja 1980–1990-lukujen nimiin kovinkaan eri tavalla. Sekä nykyisiä muotinitimeä että vastaajien oman syntymän aikaan muodissa olleita nimiä pidetään kauniina, hauskoina, ärsyttävinä, muodikkaina ja kaupunkilaisina.

1960–1970-luvun muotinitimeä ei ole aineistossa mainittu läheskään niin paljon kuin 1980-luvulta 2000-luvulle suosionsa huipulla olleita nimiä, vaan maininnat ovat pikemminkin satunnaisia. Nämä nimet ovat kuitenkin jossain määrin edustettuina tarkasteltaessa kauniita, rumia, kaupunkilaisia ja kansainvälisiä nimiä. 1960-1970-lukujen nimiä pidetään toisaalta kauniina (esimerkiksi *Anne*, *Kati*, *Marko* ja *Petri*), mutta toisaalta yhtä usein myös rumina (esimerkiksi *Karita*, *Mari*, *Jani* ja *Jarno*). Niitä mainittiin usein myös kaupunkilaisuuden kohdalla; esimerkiksi *Katia*, *Maria*, *Jania* ja *Mikaa* pidettiin kaupunkilaisina. Kansainvälisten nimien kohdalla taas mainittiin esimerkiksi *Kati*, *Nina*, *Marko* tai *Steven*. Joka tapauksessa nämä nimet olivat aineistossa selvästi vähemmistössä, eikä niihin kiinnitetty lainkaan niin paljon huomiota kuin niitä ennen tai niiden jälkeen muodissa olleisiin nimiin.

1930-luvulta 1950-luvulle muodissa olleet nimet ovat 1980–1990-lukujen nimien ja 2000-luvun nimien tavoin kiinnittäneet paljon huomiota vastaajien keskuudessa. Ennen kaikkea nämä nimet tulevat esille rumina koettujen nimien kohdalla: suurin osa rumiksi koetuista nimistä on nimittäin selvästi ollut suosionsa huipulla jo useita vuosikymmeniä sitten, sillä lähes puolet kaikista mainituista naisennimistä ja hieman pienempi osuus miehennimistä on tyypillisiä 1930–1960-lukujen nimiä. Esimerkkejä tällaisista ovat *Irma, Marjaleena, Tarja, Terttu, Jorma, Kauko* ja *Pertti*. (Kiviniemi 2006: 314–354; Nimipalvelu.) On siis selvää, että se, milloin tietyt nimet ovat olleet suosionsa huipulla ja sosiaalisesti edustavia, vaikuttaa näiden nimien herättämiin mielikuviin. Kauniina ei ole pidetty 1930-luvulta 1950-luvulle suosionsa huipulla olleista nimistä muita kuin *Inkeriä* ja *Markkua*.

Myös maalaisiksi koetaan useimmiten juuri sellaiset nimet, jotka ovat olleet suosionsa huipulla jo useita vuosikymmeniä sitten. Sekä naisen- että miehennimistä maalaisiksi on mainittu useita 1920–1960-lukujen suosikkinimiä, esimerkiksi *Anna-Liisa, Riitta, Tarja, Terttu, Jarmo, Jukka, Pentti* ja *Seppo*. Myös suomalaisista nimistä on mainittu melko paljon sellaisia nimiä, jotka ovat olleet muodissa 1950-luvun tienoilla. Tällaisia ovat esimerkiksi *Marja, Leila* ja *Seppo*. (Kiviniemi 2006: 314–354; Nimipalvelu.)

Vanhentuneina pidetyistä nimistä taas suurin osa on sellaisia, jotka ovat olleet muodissa 1920-luvulta 1940-luvulle asti. Tällaisia nimiä on aineistossa lukuisia, esimerkiksi *Anja, Annikki, Hilikka, Kaino, Kirsti, Kyllikki, Maire, Laila, Salme, Vappu, Aulis, Erkki, Ernesti, Kauko, Tauno, Usko* ja *Veikko*. (Kiviniemi 2006: 180, 314–354; Nimipalvelu.) Aivan 1900-luvun alusta 1930–40-luvuille muodissa olleet nimet muodostavatkin vanhentuneina pidettyjen nimien enemmistön. Vastaajien käsitykset nimien ajallisesta vaihtelusta ovat tässä suhteessa yllättävänkin samansuuntaisia. Joidenkin vanhentuneina pidettyjen nimien ajallinen suosionhuippu on kuitenkin ollut hieman myöhemmin. Tällaisia nimiä aineistossa ovat *Leena, Marjaleena, Marketta, Pirjo, Tuija, Tuula, Jorma, Jukka, Kullervo* ja *Seppo*, jossain määrin myös *Pirkko* ja *Sinikka*. (Kiviniemi 2006: 180, 314–354; Nimipalvelu.) 1920-luvulta 1950-luvulle suosionsa huipulla olleita nimiä siis pidetään melkoisen vanhentuneina.

1900-luvun alun nimet eli nimet, joiden ajallisen suosionvaihtelu on ollut suurin piirtein vuosien 1900 ja 1920 välillä, ovat myös aineistossa edustettuina, vaikka ovatkin osaksi samoja kuin 2000-luvun muotiniimet; 2000-luvulla ovat nimittäin tulleet muotiin monet vanhat nimet (Kiviniemi 2006: 56). 1900-luvun alkupuolen nimiä on pidetty maalaisina ja suomalaisina. Maalaisina on pidetty esimerkiksi *Almaa, Hilmaa, Aapoa* ja *Viljoa* ja suomalaisina esimerkiksi *Kerttua, Uskoa* tai *Kaukomieltä*.

Ennen kaikkea 1900-luvun alun nimiin liitettiin kuitenkin vanhentuneisuus. Vastaajat pitivät vanhentuneina useita 1900-luvun alun nimiä, jotka ovat joko jääneet pois käytöstä tai eivät ole nousseet uudestaan suosioon 2000-luvulla: *Bertta, Kaino, Lempi, Olga, Sohvi, Suoma, Aatami, Aarne, Armas, Uljas* ja *Yrjö* mainittiin. Jotkut pitivät kuitenkin vanhentuneina myös sellaisia 1900-luvun alun nimiä, jotka ovat tulleet vuosisadan hiljaiselon jälkeen uudestaan muotiin; esimerkiksi *Elli, Kerttu, Toivo* ja *Viljami* koettiin vanhentuneiksi. (Kiviniemi 2006: 180, 314–354; Nimipalvelu.)

Vanhentuneisuus yhdistyi vastaajien mielestä perusteluissa ennen kaikkea siihen, että nimi on yleinen nykyajan vanhuksilla, eikä sitä ole viime aikoina juuri annettu:

- [Maire/Jorma, vanhentunut] Kytken nämä nimet vanhoihin ihmisiin. En usko, että kukaan antaisi lapselleen nimeksi Maire tai Jorma nykypäivänä. Ainakaan ensimmäiseksi nimeksi. (m25)
- [Hellevi/Uolevi, vanhentunut] Ei tuollaisia kovin moni enää lapsilleen antaisi, eikä tuon nimisiä nuoria oikein ole. (n19)
- [Maire/Pekka, vanhentunut] Ei käytössä omassa ikäluokassani juurikaan (n20)
- [Erkki, vanhentunut] en ole huomannut nuorilla (m27)
- [Elli, vanhentunut] Elli-mummu kuulostaa luontevammalta kuin Elli-vauva. (n19)
- [Olga, vanhentunut] Olga on kuin vanha mummo (m25)
- [Tauno, vanhentunut] Missä ovat nykypäivän Taunot? (n19)
- [Sanelma, vanhentunut] Olen tavannut elämässäni yhden Sanelman... vanhan Sanelman. (n24)
- [Manasse, vanhentunut] isänisänisä oli manasse enkä kyl oo siihen nimeen myöhemmin törmänny. (n20)
- [Kalle, vanhentunut] Kalle on enemmän vanhojen ihmisten nimi nykyisin. (n20)

Erään vastaajan näkemys vanhentuneista nimistä ilmaisi kuitenkin hieman laajempaa perspektiiviä:

- [tyhjä vastaus, vanhentunut] Tuntuu että kaikki nimet tulee jossain vaiheessa uudestaan muotiin, vaikka tällä hetkellä olis vanhentuneita (n21)

Useimmat vastaajat olivat siis sitä mieltä, että vanhentuneet nimet ovat sellaisia nimiä, joita nuorilla ihmisillä ei nykyään ole. Kuten sanottu, 2000-luvulla ovat kuitenkin tulleet uudestaan suosioon monet vuosisata sitten muodissa olleet nimet, eikä ole mitään syytä olettaa, etteikö tällainen nimien suosionvaihtelun aaltomaisuus ja vanhojen nimien suosionnousu olisi pysyvä ilmiö (Kiviniemi 2006: 58). Eero Kiviniemi käsittelee kysymystä siitä, onko käytöstä syrjäytyneitä nimiä olemassa lainkaan. Ainoa täysin käytöstä jäänyt nimi on hänen mukaansa *Naima*, mutta myös jotkin muut, etenkin semanttisesti läpinäkyvät nimet ovat saattaneet syr-

jäytyä. Tällaisia nimiä ovat *Agnes, Hellä, Impi, Ilmi, Kaino, Laimi, Lemmitty, Laina, Maila, Suoma* ja *Tyyni*. (Kiviniemi 2006: 178.) Aineistossa näistä on mainittu *Kaino* ja *Suoma*.

5.3. Muita kielenulkoisia tekijöitä

Aineistosta nousee esille muitakin mielikuvia määrittäviä kielenulkoisia tekijöitä kuin nimenkantajat tai suosionvaihtelut. Esimerkiksi **kansainvälisyys** nousi esille joitakin kertoja; nimi koettiin kauniiksi tai ajattomaksi, koska se on kansainvälinen.

[Aleksandra, kaunis] Se vaan kuulostaa kauniilta. Ehkä jopa vähän eksoottiselta. (n21)

[Maria, kaunis] --Lisäksi se on kansainvälinen. (n24)

[Maria, ajaton] Maria taas on ajasta ja kielestä riippumatta klassikko. (m30)

Kansainvälisyys kytkeytyi myös kaupunkilaisuuteen:

[Jasmine/Patrik, kaupunkilainen] Kuulostavat vierasmaalaisilta. (m22)

[tyhjä vastaus, kaupunkilainen] Itsellä on hyvin vaikea erotella kaupunkilaiselta, kansainväliseltä ja muodikkaalta kuulostavat nimet toisistaan. (m20)

Kuten edellisestä kommentista käy ilmi, kaupunkilaisuus, kansainvälisyys ja muodikkuus liittyvät selvästi yhteen. Kaupunkilaisuuteen assosioituvat helposti muodikkuus ja erikoisuus tai sen tavoittelu. Muodikkuuteen taas näyttäisivät kytkeytyvän melko vahvastikin erikoisuus, modernius, kaupunkilaisuus ja kansainvälisyys; nimiä pidetään muodikkaina siis muillakin perusteilla kuin vain siksi, että nimi on ollut oikeasti suosittu jonakin tiettyä ajanjaksona. Usein esille tulevat myös asenteet tällaisiin nimiin. Nämä asenteet ovat useimmiten negatiivisia, ja muotinimiä pidetään usein **hienostelevina**:

[Ninna, Nino, muodikas] Tämmösiä outoja nimiväännöksiä nuoret antaa lapsilleen nykyään, kun ne haluaa olla muodikkaita. :D (n21)

[Janika, muodikas] Yhdistyy sellaiseen nokka pystyssä parempi kuin muut asenteeseen joka jostain syystä assosioituu muodikkuuteen (n21)

[Jasmin, muodikas] en tiedä miksi. Tämä ei muuten ole kohteliaisuus, mielestäni muoti-nimet ovat usein hienostelevia nimiä. (n24)

[Camilla, muodikas] Camilla c:llä nyt vaan on in kun on niin ”erikoinen” (n21)

Yksi vastaaja kuitenkin taas katsoi, että *Aada* on muodikas nimenomaan siksi, että siihen ei liity tällaisia hienostelevia piirteitä:

[Aada, muodikas] Aadassa on jotain salaperäistä, mikä luo kiehtovan ilmapiirin ilman mitään lisävivahteita, jollaisia ovat esim. turhamaisuus tai jo mainittu kaupunkilaisuus. (m25)

Kerran hienostelevuus liitettiin myös rumuuteen:

[Annastiina, ruma] Tekotaiteelliset kaksoisnimet ovat usein omasta mielestäni rumia. (m25)

Eri sukupuolten nimien sekoittuminen tuli myös esille yllättävän monta kertaa negatiivisissa yhteyksissä. Miehen- ja naisennimien sekoittuminen katsottiin pari kertaa tekijäksi, joka tekee nimestä ruman tai ärsyttävän. Tämäkin voidaan ehkä kokea jollakin tavalla turhana erikoisuudentavoitteluna.

[Jesperiina/Helge ruma] Miehen ja naisen yhdistelmänimet ovat luotaantyöntäviä. Helge taas ei jotenkin vaan kuulosta mieheltä. (m30)

[Lauriina, ärsyttävä] Ärsyttäviä nimiä on sellaiset missä miehen nimestä väännetty tytön nimi. (n20)

[Päivö, ärsyttävä] Ei sovi ollenkaan miehelle nimeksi, tulee auttamatta mieleen Päivi. (n21)

[Petja, ärsyttävä] En ikinä muista, ovatko Petjat miehiä vai naisia. (m30)

Yhtä vastaajaa ärsytti myös eläinten ja ihmisten nimien sekoittuminen:

[Jermu, ärsyttävä] Jermu taas on ärsyttävä, koska se ei kuulosta ainakaan ihmisen nimeltä. (n19)

Mielenkiintoinen ilmiö on myös se, että kaksi vastaajaa on maininnut hauskaa naisenimeä miettiessään nimen, joka oikeasti on miehennimi (*Pellervo* ja *Nyyrikki*).

Esiin nousi myös tapauksia, joissa vastaaja ”oli aina” pitänyt jostakin nimestä. Tällöin kyseessä lienee Kiviniemen mainitsema ”**mieltymys nimeen**”, joka voi viitata äännteisiin ja semantiikkaan, mutta ennen kaikkea nimenkantajiin ja suosionvaihteluihin (2006: 140).

[Inkeri, kaunis] Olen aina pitänyt Inkeri-nimestä, en yhtään tiedä miksi. (n19)

[Julius, kaunis] Kuulostaa kivalta. Olen aina pitänyt siitä. (n21)

Pari vastaajaa oli myös tehnyt omia havaintoja nimien käytöstä kaupungeissa ja mieltänyt nimen kaupunkilaiseksi sen vuoksi:

[Nina/Jesse, kaupunkilainen] Muodikkaita nimiä, erityisesti Jesse ja käytetään paljon kaupungeissa. (n20)

[Luka, kaupunkilainen] Lukaa kastetaan paljon pääkaupunkiseudulla. (n20)

5.4. Vastaajien sosiolingvistinen tausta

Sosiolingvistiksessä tutkimuksessa perinteisiä kielenulkoisia muuttujia ovat olleet tutkittavien sosiaalinen tausta, ikä ja sukupuoli (Paunonen 1982: 58). Tarkastelen etunimiin liitettyjä mielikuvia myös näiden kielenulkoisten seikkojen näkökulmasta: vaikuttavatko vastaajien sukupuoli, ikä ja koulutustausta siihen, millaisia mielikuvia heillä etunimistä on?

Sukupuolen voisi olettaa vaikuttavan tuloksiin, sillä jo arkikokemuksen perusteella voi sanoa nimien merkitsevän naisille ehkä hieman enemmän kuin miehille. Naisten ja miesten käsitykset näyttäisivätkin eroavan ainakin siinä, minkä ajan muotiniimiin he kiinnittävät huomiota sekä siinä, millä tavoin he perustelevat näkemyksiään. Naiset ovat melkein jokaisen adjektiivin kohdalla maininneet useammin 2000-luvun muotiniimiä kuin miehet: näin on kauniiden, rumien, ärsyttävien, kansainvälisten, kaupunkilaisten, maalaisten ja muodikkaiden nimien kohdalla. Miehet taas ovat maininneet yleensä ottaen hieman vanhempia nimiä kuin naiset. Naisten ja miesten sosiaalinen vaisto näyttäisi siis olevan ainakin osittain erilainen. Perusteluja tarkasteltaessa voi taas huomata, että naiset ovat kiinnittäneet useammin huomionsa kielensisäisiin seikkoihin, esimerkiksi äännerakenteisiin, kun taas miesten käsitykset näyttäisivät perustuvan jossain määrin enemmän erilaisiin esikuviin – joskus jopa niin, että nimeä ja sen kantajaa ei ole oikeastaan edes erotettu toisistaan. Naiset ovat myös perustelleet näkemyksiään ylipäänsä ahkerammin.

Joidenkin adjektiivien kohdalla erot ovat huomattavan selviä. Naiset ovat esimerkiksi pitäneet useammin kauniina sellaisia nimiä, jotka ovat olleet muodissa lähiaikoina: naisten mielestä kauniita nimiä ovat esimerkiksi *Aada*, *Olivia* ja *Onni*, joita miehet eivät olleet maininneet lainkaan. Miehet taas ovat pitäneet hieman kauniimpina melko ajattomia nimiä ja myös 1980–1990-lukujen nimiä sekä tätä vanhempia: esimerkiksi *Kaisa*, *Johanna* ja *Petri* ovat miesten mielestä kauniita nimiä. (Kiviniemi 2006: 314–354; Nimipalvelu.) Naiset ovat lisäksi kiinnittäneet useammin huomionsa siihen, että nimien sisältämät äänneet vaikuttavat sen kauneuteen: he ovat perustelleet valintojaan esimerkiksi sillä, että kauniit nimet ovat

”pehmeitä ja soljuvia”. Miehillä taas esikuvat olivat kaikista painavin tekijä siinä, että nimi koetaan kauniiksi; moni perusteli valintojaan tyttöystävänsä nimellä. Kielensisäiset tekijät tulivat kuitenkin myös esille miesten perusteluissa ja kielenulkoiset tekijät naisten.

Myös muodikkaista nimistä naisilla ja miehillä on hieman erilaiset käsitykset. Naisten vastauksissa esiintyneet nimet olivat nimittäin paljon uudempia: he ovat maininneet selvästi useammin 2000-luvun nimiä sekä 1980–1990-lukujen nimiä. Miehet ovat puolestaan maininneet jonkin verran enemmän tätä vanhempia nimiä, ajattomia ja harvinaisia nimiä. (Kiviniemi 2006: 314–354; Nimipalvelu.) Myös perustelut poikkeavat toisistaan: naiset ovat kiinnittäneet miehiä useammin huomionsa siihen, että nimi on nykyään yleinen. Naisilla esiintyy myös enemmän negatiivisia asenteita muodikkaiden nimien ”hienostelevuudesta”.

Naisten sosiaalinen vaisto näyttäisi olevan hieman tarkempi myös siinä, millaisia nimiä he ovat pitäneet ajattomina. Naisten mainitsemista esiintymistä noin 70 % on ikivihreitä, siis suosionvaihtelultaan tasaisia, kun taas miehillä vastaava prosenttiosuus on noin 40 %. Nykyisiä muotinimiä ovat naiset ja miehet maininneet tässä kategoriassa yhtä paljon. Miehet taas pitävät aineiston perusteella hieman ajattomampina sellaisia nimiä, jotka ovat olleet muodissa ennen 2000-lukua.

Ehkä hieman yllättävä havainto on se, että nimien suomalaisuutta pohtiessaan naiset ovat kiinnittäneet useimmiten huomionsa nimien tavallisuuteen ja ”perussuomalaisuuteen”, miehet taas *Kalevalaan* ja suomalaiseen alkuperäänkin. Tämä kertoo toisaalta siitä, että miehet perustelevat valintojaan yleensä ottaen paljon erilaisilla esikuvilla. Maalaisten nimien osalta tuli taas esille se, että naiset ovat maininneet *Jussi*-nimen kuusi kertaa ja perustelleet tätä sillä, että nimi muistuttaa yleiskielen *maajussi*-sanaa. Miehet eivät olleet maininneet *Jussia* kertaakaan. Kielensisäiset tekijät tulevat siis jälleen enemmän esille naisilla kuin miehillä. Muuten naisten ja miesten käsitykset nimien suomalaisuudesta tai maalaisuudesta ovat kyllä hyvin samankaltaiset.

Sukupuolen ohella **iällä** on merkitystä: vaikka tutkimukseen onkin pyritty ottamaan mukaan varta vasten nuoria vastaajia, he ovat kuitenkin syntyneet vuosien 1992 ja 1980 välillä, joten vanhimman ja nuorimman vastaajan välillä on jo yli kymmenen vuoden ikäero. Jotakin pieniä eroavaisuuksia vanhimpien ja nuorimpien vastaajien välillä onkin havaittavissa.

Ensinnäkin voi huomata samankaltaisen ilmiön kuin eri sukupuolten välillä: nuorimmat vastaajat ovat kiinnittäneet enemmän huomiota muotinimiin. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että nuorimmat vastaajat ovat pitäneet miehennimistä kauniina *Johannesta*, *Joonatania*, *Joonaa*, *Eelistä* ja *Onnia* ja muitakin melko muodikkaita nimiä, joita vanhemmat eivät ole maininneet lainkaan. *Mika*, *Petri* ja naisennimistä *Sari* taas ovat hieman vanhempien mainitsemia.

Kaupunkilaisuuden osalta taas tulee ilmi, että vain nuorimmat vastaajat ovat maininneet *Saran*, *Mian* ja *Miron*. Aivan kaikista vanhimmat vastaajat eivät ole kiinnittäneet lainkaan huomiotaan tällaisiin lyhyisiin (*r:n* sisältäviin) nimiin. Ei voi kuitenkaan sanoa, että vanhimpien vastaajien sosiaalinen vaisto olisi ratkaisevasti erilainen kuin nuorten, sillä esimerkiksi kansainvälistä nimeä tiedusteltaessa he ovat kyllä maininneet *Saran* useaankin otteeseen.

Eri-ikäisten käsitykset vanhentuneista, muodikkaista ja ajattomista nimistä ovat hyvin samantapaiset, vaikka voisi ajatella, että ikäeron vuoksi mielikuvat saattaisivat hieman poiketa toisistaan. Nuorimmat ovat kyllä ajattomiksi kokemistaan nimistä kiinnittäneet huomionsa hieman muodikkaampiin nimiin kuin vanhemmat, sillä heidän mielestään ajattomia ovat olleet *Jaakko*, *Johannes* ja *Tuomas* ja vanhempien mielestä taas *Anu*, *Tiina* ja *Mikko*. Jostain syystä nuorimmat vastaajat ovat yleensä ottaen hyvin useasti kiinnittäneet huomionsa juuri *Johannes*-nimeen sekä *Laura*-nimeen: muodikkaiden nimien kohdalla *Lauran* ovat maininneet vain nuorimmat vastaajat, samoin kansainvälisten.

Myös slangimerkityksiin ovat kiinnittäneet huomiota ennen kaikkea nuorimmasta päästä olevat vastaajat. Rumista nimistä ainoastaan he ovat pitäneet rumana *Yrjö*-nimeä. Myös *Yrjöä* hauskana pitäneet vastaajat ovat nuorimmasta päästä. *Jorman* ja *Urpon* ovat sen sijaan vanhemmatkin maininneet. *Jussin* pitäminen suomalaisena tai maalaisena on myös pitkälti nuorten vastaajien käsitys.

Hauskaa nimeä miettiessään nuoret vastaajat ovat slangimerkitysten lisäksi huomioineet myös erilaisten satuhahmojen vaikutukset: *Ville*, *Ursula* ja *Eemeli* mainitaan vain nuorimpien vastaajien joukossa, samoin *Elmeri*, jonka hauskuus varmaan liittyy ainakin jossain määrin *Eemeli*-nimeen. Myös *Titta* ja *Lotta* ovat ainoastaan nuorimpien vastaajien mainitsemia, missä tulee esille myös ajallisen vaihtelun vaikutus; niin *Titta* kuin *Lottakin* ovat olleet viime aikoina suosittuja. Niiden rakenne on myös hyvin samankaltainen.

Kun tarkastellaan iän vaikutusta siihen, mitkä nimet koetaan maalaisiksi, voidaan havaita hieman yllättäviäkin eroja: *Maijan* ovat maininneet lähes yksinomaan nuoret vastaajat ja *Matin* taas pelkästään nuoret. Nuorten vastaukset ovatkin tässä kohtaa paljon yhteneväisemmät kuin vanhempien, joiden vastaukset ovat varsin hajanaiset. Syytä on hyvin vaikea arvuutella, sillä voisi kuvitella *Matin* ja *Maijan* kytkeytyvän maalaisuuteen minkä tahansa ikäisen ihmisen mielestä.

Vastaajien **koulutustausta** ei sen sijaan näyttäisi olevan merkittävä mielikuviin vaikuttava tekijä. Jonkin verran eroja on käsityksissä hauskoista ja maalaisista nimistä: jostain syystä vain akateemisesti koulutetut ovat pitäneet *Jormaa* ja *Pirjoa* hauskana, kun taas *Simo* on

yleisempi ei-akateemisilla vastaajilla. Tästä tuskin voi kuitenkaan tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

Mielikuvissa nimien maalaisuudesta on tässäkin kohtaa joitakin hieman yllättäviä eroja: ei-akateemiset vastaajat ovat nimittäin maininneet paljon muita useammin *Maijan*, ja ainoastaan he ovat maininneet *Matin*. Ilmiö on sama kuin ikää tarkasteltaessa: *Maijan* ja *Matin* maalaisuus on ennen kaikkea nuorten mainitsema ilmiö, ja näköjään se kytkeytyy myös koulutustaustaan, oli tämä sitten sattumaa tai ei. Akateemisilla on vastauksissaan tältä osin paljon enemmän hajontaa: he ovat pitäneet maalaisina monia eri nimiä.

Myös ajallisen suosionvaihtelun puolesta käsitykset näkyisivät poikkeavan toisistaan hieman. Korkeasti koulutetut ovat pitäneet ajattomina hieman useammin *Annaa* ja *Mariaa*, muodikkaina taas hieman uudempia muotiniimiä. Vanhentuneiden nimien kohdalla ei tällaisia eroja ole.

6. PÄÄTÄNTÖ

Etunimiin liittyvien mielikuvien selvittely on ollut mielenkiintoinen ja haasteellinenkin tehtävä. Mitään yksiselitteistä vastausta tutkimuksen alussa esittämiini kysymyksiin tuskin voi antaa; mielikuvat etunimistä ovat niin moniulotteisia ja johtuvat monista eri seikoista.

Vastaajien on ollut selvästi helppo liittää adjektiiveihin erilaisia nimiä. Etunimiin liittykin kiistattomasti monenlaisia eri mielikuvia, niin myönteisiä, kielteisiä kuin asenteista vapaitakin, ns. puhtaita mielikuvia (Rope & Mether 1991: 32). Asenteen elementti ei näyttäisi liittyvän niin vahvasti hyvin tavallisiin, ikivihreisiin nimiin: tällaisia nimiä pidetään yleensä ottaen suomalaisina, maalaisina ja ajattomina. Mielikuvat nykyisistä muotinimistä taas ovat asenteellisempia ja myös ristiriitaisempia: 2000-luvun muotinimiä pidetään toisaalta kauniina, toisaalta ärsyttävinä ja hienostelevina. Kaikista kielteisimmin vastaaja suhtautuivat suhteellisen vanhoihin nimiin: rumina ja myös osaksi ärsyttävinä pidettyjen nimien joukossa on suurimmaksi osaksi sellaisia nimiä, jotka eivät ole olleet suosionsa huipulla aivan viime aikoina. Ärsyttävyys kuitenkin näyttäisi toisaalta olevan hyvin subjektiivisesti koettu ilmiö – osaltaan siksi, että se pohjautuu suurelta osin erilaisiin esikuviin.

Mielikuvat voivatkin joskus olla hyvin subjektiivisia ja liittyä yksilöiden henkilökohtaisiin kokemuksiin – ovathan ne ”henkilön kokemusten, tietojen, asenteiden, tunteiden ja uskomusten summa” (Rope & Mether 1991: 32). Jokainen tuntee erilaisia ihmisiä ja muodostaa mielikuvansa nimistä näiden ihmisten perusteella. Tutkimuksessa on kuitenkin osoitettu, että mielikuviin liittyy selvästi myös tietynlainen yhtenäisyys, joka voi johtua niin ajallisesta suosionvaihtelusta, tunnetuista nimenkantajista kuin äänteellisistä tai semanttisistakin seikoista. Aina ei voi osoittaa, mikä tekijä määrää suhtautumisen. Useimmiten mukana on yhtä aikaa monta erilaista vaikuttavaa tekijää, niin kielensisäistä kuin kielenulkoistakin.

Ajallinen suosionvaihtelu näyttäisi vaikuttavan mielikuviin enemmän kuin kielenkäyttäjät itse tiedostavatkaan; heillä tosiaan on hyvin tarkka sosiaalinen vaisto (Kiviniemi 2006: 140), mikä on yksi tärkeä mielikuvien yhtenäisyyteen vaikuttava tekijä. Erilaisten nimenkantajien vaikutus on myös hyvin tärkeä, mutta hieman monimutkaisempi ilmiö: jotkin mielikuvat ovat todella henkilökohtaisia, toiset taas jaettuja. Tutkimuksessa tulee joka tapauksessa selvästi esille kielenulkoisen maailman vaikutus: nimet eivät ole tyhjiössä, vaan ovat selvästi osa jatkuvasti muuttuvaa sosiaalista maailmaa.

Toisaalta nimet ovat myös osa kieltä. Äänne- ja tavarakenne sekä semantiikka vaikuttavat nekin mielikuviin selvästi. Usein on kylläkin niin, että nämä seikat eivät ole aivan perim-

mäisiä vaikuttavia seikkoja, vaan taustalla näyttäisi usein olevan ajallinen suosionvaihtelu ja käsitykset siitä, mitkä nimet ovat milloinkin muodissa, sosiaalisesti hyväksytyjä.

Joistakin nimistä on tutkimuksessa piirtynyt aivan tietynlainen kuva: *Matti* on maalainen, suomalainen ja ajaton, kun taas *Annaa* pidetään nuorekkaampana. Tuskin voidaan kieltää sitä, että nimiin liittyy selviä sivumielteitä, sivumerkityksiä, konnotaatioita, jolloin voidaan ehkä puhua jopa etunimen merkityksestä. Konnotaatiot riippuvat yksilön käsityksistä, kulttuurista ja ajankohdasta (Kangasniemi 1997: 13). Tämä on tullut tutkimuksessa selvästi esille: eri kielenkäyttäjillä on nimistä erilaisia sivumielteitä, mutta toisaalta kielenkäyttäjät ovat aina osa kulttuuria, aikaa ja paikkaa, mikä tekee mielikuvista osaltaan samanlaiset.

Etunimet liittyvät yksilöintitehtävänsä kautta vahvasti identiteettiin (Ainiala ym. 2008: 15–16). Oma nimi voi tuntua hyvin rakkaalta, koska se yksilöi meidät. Nimi ei kuitenkaan pelkästään yksilöi, vaan herättää myös väistämättä erilaisia mielikuvia. Omalta osaltamme olemme vaikuttamassa siihen, millainen mielikuva omasta nimestämme aikojen kuluessa muotoutuu.

Etunimiin liittyvien mielikuvien selvittely ei kuitenkaan ole missään nimessä loppuun käsitelty aihe. Aiheeseen on olemassa monta eri näkökulmaa, joista olen tässä tutkimuksessa pystynyt tarttumaan vain yhteen. Eri-ikäisten ihmisten mielikuvien tarkastelu on näkökulma, joka varmasti tuottaisi hedelmällisiä tutkimustuloksia. Laajempi vastaajien joukko voisi myös johtaa erilaisiin ja paremmin yleistettävissä oleviin tuloksiin.

Lähteet

- AINIALA, TERHI 1997: *Muuttuva paikannimistö*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- AINIALA, TERHI – SAARELMA, MINNA – SJÖBLOM, PAULA 2008: *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Tietolipas 221. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- BERTILLS, YVONNE 2003: *Beyond Identification. Proper Names in Children's Literature*. Åbo: Åbo Akademi university press.
- HEDQUIST, ROLF 1984: Egennamnens semantik. – Edlund, Ernst (toim.), *Florilegium Nordicum: en bukett nordiska språk- och namnstudier* s. 127–134. Umeå: Acta Universitatis Umensis.
- HEINONEN, JAANA 2008: "Nimi kertoo kaiken". *Keskisuomalaisten henkilönnimiin liittyvät stereotypiat*. Pro gradu -tutkielma. Joensuun yliopisto.
- ISK = *Iso Suomen Kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- ITKONEN, ERKKI 1966: *Kieli ja sen tutkimus*. Helsinki: WSOY.
- JÄRVIMÄKI, SAIJA 2008: *Rähjäinen Uuno, Kaunis Jenna – Etunimestä syntyvät mielikuvat*. Pro gradu -tutkielma. Vaasan yliopiston nykysuomen ja kääntämisen laitos.
- KANGASNIEMI, HEIKKI 1997: *Sana, merkitys, maailma. Katsaus leksikaalisen semantiikan perusteisiin*. Helsinki: Finn Lectura.
- KIVINIEMI, EERO 1982: *Rakkaan lapsen monet nimet*. Espoo: Weilin + Göös.
- 2006: *Suomalaisten etunimet*. Suomalaisen Kirjallisuuden seuran toimituksia 1103. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KORPIMÄKI, LOTTA 2010: *Heinähattu ja Vilttitossu -sarjan henkilönnimet*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- KS = *Kielitoimiston sanakirja*. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- LAMPINEN, ARJA 2001: Etunimen valinta – haasteellista kielenkäyttöä. – *Kielikello* 2/2001 s. 4–8.
- LEMPIÄINEN, PENTTI 1999: *Suuri etunimikirja*. Juva: WSOY.
- MALILA, KIRSI 2008: *Hyvin harvinaisista appellatiivisista etunimestä*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- MIELIKÄINEN, AILA – PALANDER, MARJATTA: Suomalaisen murreasenteista. – *Sananjalka* 44 s. 86–109.
- NISSILÄ, VILJO 1962: *Suomalaista nimistöntutkimusta*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 272. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- PALANDER, MARJATTA 2007: Kansanlingvistiikkakin on kielitiedettä. – *Virke* 4 s. 11–14.
- PAUNONEN, HEIKKI 1982: Suomen kielen sosiolingvistinen vaihtelu tutkimuskohteena. M.K.Suojanen & Päivikki Suojanen (toim.), *Sosiolingvistiikan näkymiä* s. 35–104.
- 2000: *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii – Stadin slangin suursanakirja*. Helsinki: WSOY.
- PERNU, ANU 2010: Fiktiiviset henkilönnimet ja niiden käyttötavat aikakauslehtien novelleissa. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- ROOS, HELI 2009: *Pieni ja pippurinen, kierokin ehkä – Etunimestä syntyvät mielikuvat*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos.
- ROPE, TIMO & METHER, JARI 1991: *Mielikuvamarkkinointi*. Helsinki: Weilin + Göös.
- SUURPÄÄ, LEENA 2002: *Erilaisuuden hierarkiat : suomalaisia käsityksiä maahanmuuttajista, suvaitsevaisuudesta ja rasismista*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- VARAMÄKI, ANNA-KAISA 2004: *The Japanese stereotyped images of Finland*. Master's Thesis. University of Jyväskylä.

- VESIKANSA, JOUKO 1989: *Etunimet*. Vesikansa, Jouko (toim.), *Nykysuomen sanavarat* s. 276–295.
- VILKUNA, KUSTAA 2001: *Etunimet*. Helsinki: Otava.
- Väestökisterikeskuksen Nimipalvelu. –
<http://verkkopalvelu.vrk.fi/Nimipalvelu/default.asp?L=1> 4.6.2012.
- Väestökisterikeskuksen nimitilastot – <http://www.vrk.fi/default.aspx?id=279>
4.6.2012.
- Yliopiston nimipäiväalmanakka 2012. Helsingin yliopisto. –
<http://almanakka.helsinki.fi/nimipaivat/NimAll2012.pdf> 4.6.2012.

Kaupunkilainen Naisen nimi:

Miehen nimi:

Perustelut:

Ärsyttävä Naisen nimi:

Miehen nimi:

Perustelut:

Maalainen Naisen nimi:

Miehen nimi:

Perustelut:

Muodikas Naisen nimi:

Miehen nimi:

Perustelut:

Ruma Naisen nimi:

Miehen nimi:

Perustelut:

Kansainvälinen Naisen nimi:

Miehen nimi:

Perustelut:

Vanhentunut Naisen nimi:

Miehen nimi:

Perustelut:

Kiitos vastauksistasi!